

Press Judicata no. 3 2009

Juridiska föreningen Uppsala

tema: rättssystemet

Möte med Johan Munck

Nämndemännens vara eller icke vara?

Praktisk processföring

Notarieskolan

Revisionssekreteraren - bakom kulisserna

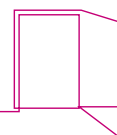
Rapport från häktet

Internationell karriär som affärsjurist? Ta tunnelbanan.

Visst är London, New York eller Tokyo trevligt. Men du behöver inte åka dit för att göra internationell karriär. Hoppa av tunnelbanan vid Hötorget och kom till oss på Linklaters. Här i Stockholm är miljön internationell så det räcker och blir över. Vi har nämligen en förkärlek till stora och komplexa affärer där vi samarbetar gränslöst mellan våra kontor runt om i världen.

Starta resan genom att söka till vårt Junior Associate Programme. Läs mer på www.linklaters.com/careers.

Medarbetare i detta nummer:

Jo-Anna Nordström, T8/T9
 Sandra Lundin, T6
 Emil Norberg, T6
 Nils Edvall, T8
 Andrea Rahmström T6
 Ismael Ranj Bafri III T6
 Rikard Samuelsson T4
 Torbern Werner T4
 Ingrid Flodérus T8
 Markus Jähkopson T2
 Eddie Exelin T6
 Peter Westin, T8
 Michael Jonsson T2

PJ, Press Judicata, är ett medlemsorgan för Juridiska Föreningen i Uppsala. De åsikter som förs fram i tidningen återspeglar inte nödvändigtvis föreningens.

Besöksadress

Övre Slottsgatan 3
 753 11 Uppsala

Telefon

018-71 01 60

E-post

redaktion@jf-uppsala.se

Chefredaktör

Jo-Anna Nordström, T8/T9

Biträdande redaktör

Sandra Lundin, T6

Ansvarig utgivare

Sandra Lundin, T6

Layout

Emil Norberg, T6

Skribenter

Andrea Rahmström, T6
 Ismael Ranj Bafri III, T6
 Nils Edvall, T8
 Rikard Samuelsson, T4
 Torbern Werner, T4
 Ingrid Flodérus, T8
 Nils Larsson, T2
 Markus Jähkopson, T2
 Eddie Exelin, T6
 Peter Westin, T8
 Michael Jonsson T2

Tryck

Exakta, Hässleholm AB

vad konstituerar en jurist?

Chefredaktör

Jo-Anna Nordström, T8/T9

Juristutbildningen är, bland mycket annat, pålitlig. Terminskurserna följer mönstret pm, hemtentamen och terminstentamen, fördjupningsutbildningen ungefär samma strukturer. Inte sällan suckas det i bibliotek och seminariesalar över den välkända ordningen och många har nog ställt sig frågan ”vad ska jag lära mig den här gången?”. Tills det står klart att det inte kommer fler examinationer. Tills det är dags att stödja sig på examensbeviset. Då inställer sig istället en rad andra frågor och en förvånande tacksamhet över den tidigare tillförlitliga tillvaron. Vad förväntas av mig nu? Hur ser min framtid ut? Är jag faktiskt en regelrätt jurist?

Den första frågan erbjuder nog inträdet i arbetslivet ett tidigt svar på. De flesta arbetsgivare tar emot nyexaminerade jurister med en god bild av vilka kunskaper och erfarenheter som utbildningen ger och anpassar sina krav därefter. Mer ofta än sällan finns det en plan för förberedande arbete under en inlärningsperiod och för hur arbetsuppgifter och ansvar kommer att utvecklas i takt med att de teoretiska kunskaperna omvandlas

Men jurist blir du inombords. Alla de gånger som du reflekterat över, associerat till och blivit frustrerad, nöjd, upprörd eller förvånad över rättsregler, läror, domar och beslut. De tillfällen som juridiken blivit närgången.

De gör dig till jurist.

till praktiska. Framtidsutsikterna för oss juriststudenter i allmänhet är ljusa, trots de rådande tongångarna på arbetsmarknaden. Vilken typ av juridisk rådgivning som efterfrågas skiftar med förutsättningarna för näringslivet och privatpersoner, men behovet står fast. Skulle det visa sig vara konkurrens om det föreställas drömjobbet framträder kanske möjligheter som annars skulle ha förbisetts - och det är väl inte något att oroa sig för?

Så till frågan om att vara jurist på riktigt. Är det examensbeviset som etablerar dig som jurist? Formellt är det naturligtvis avgörande och symbolvärdet är stort. Men jurist blir du inombords. Alla de gånger som du reflekterat över, associerat till och blivit frustrerad, nöjd, upprörd eller förvånad över rättsregler, läror, domar och beslut. De tillfällen som juridiken blivit närgången. De gör dig till jurist.

Temat för det här numret är rättsväsendet. Vi reder ut frågetecknen rörande notarietjänstgöring, diskuterar nämndemännens vara eller icke-vara och den amerikanska grundlagens betydelse för amerikanska rättsprocesser. Genom intervjuer med justitierådet Johan Munck, en revisionssekreterare, häktets anställda och en affärsjurist med processer som arbete tecknar numret en bild av det svenska rättsväsendet som är långt ifrån entydig eller självklar.

Med det här numret tar Press Judicata tidigt sommarlov. Vårterminen har varit kantad av hårt arbete och stora framgångar och hösten kommer med all säkerhet att erbjuda en spännande fortsättning. Med det här numret är även min tid som redaktör över, till hösten tar biträdande redaktör Sandra över som chefredaktör. Det innebär även att en ny biträdande redaktör ska väljas på föreningsstämman i maj. Missa inte ett fantastiskt tillfälle att prova på ett arbete som är roligt, utvecklande, meriterande och som ger en skriftlig bekräftelse på vad som åstadkommit minst fem gånger per termin.

Chefredaktören

En bra affärsjurist ser längre än juridiken

Vinge har specialistkompetens inom affärsjuridikens samtliga områden – en förutsättning för att vi ska fortsätta att vara den mest framgångsrika transaktionsbyrå i Sverige. Våra uppdrag är till stor del internationella och vi har ett stort kontaktnät med byråer över hela världen.

STOCKHOLM GÖTEBORG MALMÖ HELSINGBORG LONDON BRYSSEL HONG KONG SHANGHAI

www.vinge.se

VINGE

Huvudsamarbetspartners:

Linklaters
VINGE

Gernandt & Danielsson

Medsamarbetspartners:

WHITE & CASE

**MANNHEIMER
SWARTLING**

ROSCHIER

Ledare	s 3
Innehållsförteckning	s 5
Debatt	s 6
Juridiska nyheter	s 8
För pengar säljer de sina organ	s 10

TEMA RÄTTSSYSTEMET:

Nämndemännens vara eller icke vara	s 14
USA:s konstitution och dess rättsprocesser	s 16
Intervju med Claes Borgström	s 20
Praktisk processföring	s 23
Notarieskolan	s 26
Revisionssekreteraren - bakom kulisserna	s 28
Intervju med Johan Munck	s 30
Rapport från häktet	s 32

Vad sägs om magdans?	s 34
Studieutskottet informerar	s 35
Besök i verkligheten: Åklagarmyndigheten	s 36
Månadens brev: Louise Adelborg	s 38
Ordförandespalten	s 39

debatt

- sexuella övergrepp i vårdnadstvister

Att varsebli att ens eget barn blivit utsatt för sexuella övergrepp är en enorm emotionell prövning. I vissa fall har inte förövaren någon laglig rättighet att vistas i närheten av barnet eller ta del i den naturliga omvårdnaden, men om förövaren är den andre föräldern blir genast bilden mer komplicerad.

Som vårdnadshavare ska du bland annat tillgodose barnets behov av skydd- och trygghet samt barnets behov av den andre föräldern. Om den andre föräldern då misstänks ha begått sexuella övergrepp mot det gemensamma barnet så uppstår ett dilemma mellan skydd och trygghets principen och barnets behov av en nära och god kontakt med den andre föräldern. Möjligen finns även svårigheter med att bevisa det anmälda sexualbrottet då det kan vara svårt att få fram stödbevis – speciellt för små barn. Endast cirka 5% av alla anmälningar om sexualbrott mot barn leder till en fällande dom.

Oftast är det fäderna som begår sexuella övergrepp mot sina barn, det vill säga incest. Detta resulterar i att det oftast är modern som blir den som ska tillgodose barnets behov av skydd och trygghet samt behov av den andre föräldern. När det uppdagas att fadern utsatt det gemensamma barnet för incest så brukar modern vanligtvis försöka skydda barnet genom att förhindra att ett oönskat umgänge kommer till stånd samt ansöka om enskild vårdnad om barnet, om den inledningsvis varit gemensam. Men detta är inte alltid enkelt. Följden av att modern undanhåller barnet från fadern i denna situation när han har rätt till umgänge, kan i vissa fall resultera i att fadern får enskild vårdnad om barnet och modern tilldelas umgängesrätt under oönskade eller bevakade former. Hon kan uppfattats ha umgängessaboterat fadern och barnets umgänge och därmed inte tillfredsställt barnets behov av den andra föräldern och därmed anses inte hon vara en lämplig vårdnadshavare.

I de fall då anmälan eller anklagelser om sexuella övergrepp mot det gemensamma barnet uppstår i samband med en pågående vårdnadstvist

kan detta faktum vara en orsak till nedläggande av en förundersökning, då dessa anklagelser kan anses vara en "taktik" från moderns sida. Det finns delade åsikter kring mödrars tillförlitlighet vad det gäller uttalanden om sexuella övergrepp. Mödrar misstänkliggörs ofta när de riktar misstankar om sexuella övergrepp mot fadern i en pågående vårdnadstvist. Det hela kan bedömas som om modern använder anklagelserna som taktik för att få vårdnaden om barnet eller inskränka faderns aktuella umgänge. Modern anses alltså i dessa fall inte föra barnets verkliga talan utan sin egen via barnet. Hon skulle då ha tagit dessa anklagelser ur luften och sedan manipulerat barnet för att detta ska vittna om osanna övergrepp. Det är sant att dessa anklagelser kan användas som en taktik, men det förekommer enbart i sällsynta fall.

När det handlar om sexuella övergrepp mot barn i vårdnadstvister blir långt ifrån alla förövare fällda. Tingsrätten skall göra en riskbedömning i varje enskilt fall och när det inte finns bevis och ingen fällande dom, återstår det för modern att bevisa faderns skuld och motivera rättssystemet att hjälpa henne att skydda barnet. Alla är vi säkert överens om att det är tragiskt att en förälders umgänge eller vårdnad inskränks efter ha påståtts begått sexuella övergrepp mot sitt eget barn, men frågan är om det är mer tragiskt än att ett barn som blir eller har blivit utsatt för sexuella övergrepp av sin förälder tvingas fortsätta ha denne som vårdnadshavare och ha regelbunden kontakt under oönskade former. Det är viktigt att inse att majoriteten av dessa mödrar verkligen vill skydda sina barn mot en realistisk fara – nämligen incest. En viktig fråga som vi bör ställa oss är: Hur ska dessa utsatta barn få alla sina behov tillgodosedda samtidigt som vi skyddar dem från ytterligare övergrepp?

Hopp Uppsala - mot alla former av sexuella övergrepp

Författare: Malin Eriksson/Styrelsen, www.hoppuppsala.se

juridiska nyheter

Efter den fällande domen mot Toni Alldén i det så kallade Carolin-målet var rådmannen och debattören Sven-Erik Alhem inte sen med att kommentera domskälen. Han framför instämmande att tingsrättens resonemang var såväl förståeligt som mycket välskrivet. I en debattartikel i Dagens juridik skriver han om domen:

”Spontant kände jag vid första genomläsningen att jag gärna skulle ha kunnat vara den som fört pennan.”

Den tilltalade Toni Alldén överklagade domen och i samband med det bytte han även försvarare. Alldén kommer i hovrätten att företrädas av Advokat Leif Silbersky.

Den 19 mars föll så slutligen domen i det uppmärksammade Carolin-målet vid Gällivare tingsrätt. Toni Alldén får livstids fängelse för att uppsåtligt berövat Carolin Stenvall livet. Han förpliktigas även att betala cirka 300 000 kronor i skadestånd till familjen Stenvall och Carolins pojkvän.

Det var den 12 september förra året som den då 29-åriga Carolin var på väg i sin bil till Jukkasjärvi för att övernatta hos släktingar och gå på en anställningsintervju dagen efter. Caroline kom aldrig så långt. Av någon outredd anledning stannade hon vid rastplatsen Stenbron och hamnade där i bråk med Alldén som enligt egen utsago befann sig på väg hem från ett jaktmöte. Alldén erkände att han av misstag knuffat Carolin mot sin släpvagn och menar att han på så sätt orsakat hennes död. Han ansåg sig därmed inte vara skyldig till något uppsåtligt dödande.

Tingsrätten fann det utrett att merparten av Alldéns historia stämmer. Att han och Carolin stött på varandra och bråkat rådde det enligt rätten inget tvivel om. Rätten såg heller ingen anledning att tvivla på att han efter bråket tagit med sig Carolin i sin bil till den skogsväg där han senare sköt henne. Alldén har även erkänt att han där skjutit Carolin med sitt jaktvapen.

På ett par avgörande punkter överensstämde dock inte Alldéns berättelse med den tekniska bevisning som åklagaren framlagt. En avgörande fråga i målet var om Carolin dött till följd av en olyckshändelse i samband med Alldéns och Carolins bråk vid Stenbron eller om hon dött till följd av att han skjutit henne. Alldén menade att Carolin varit död då han skjutit

hennes eller att han i vart fall trodde att hon var död vid den tidpunkten. Tingsrätten stödde sig i domen på rättsläkarens utlåtande att Carolin måste ha varit i livet då hon sköts. Läkaren hade nämligen upptäckt att en viss blödning uppstått kring skottets ingångshål, en blödning som ej kunnat uppstå om Carolin redan var död när skottet träffade.

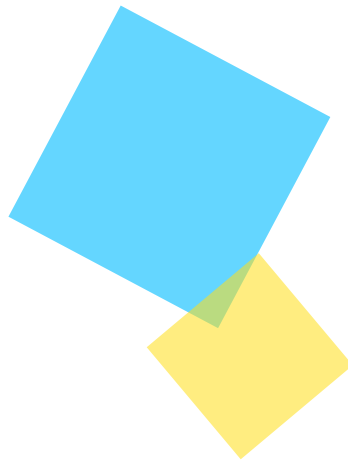
I sin prövning av uppsätsfrågan tog rätten fasta på att den tilltalade i förhör sagt att han ville att Carolin skulle försvinna och att han sedan skjutit henne. Tingsrätten ansåg att Alldén inte på ett trovärdigt sätt kunnat förklara varför han skjutit henne om han trodde att hon redan var död och fann det därför styrkt att åtminstone ett likgiltighetsuppsåt kunde läggas den tilltalade till last.

Slutligen framhöll tingsrätten att det sätt som Alldén behandlat Carolin och hennes döda kropp på var tillräckligt försvårande för att gärningen skulle betraktas som mord snarare än dråp. Att Caroline varit frihetsberövad under en viss tid och att hennes griftefrid efter mordet kränkts ansågs vara ett led i samma handlande. Därför dömde rätten bara för mord i stället för ett flertal olika brott.

Gällivare tingsrätt B 655-08, 19mars 2009

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) bröt mot lagen då de införde en så kallad viktad lottning vid antagningen till veterinärprogrammet. Detta fastslog Uppsala tingsrätt i en dom den 30 mars detta år. Den viktade lottningen fungerade så att manliga sökande inom folkhögskolekvoten fick avsevärt högre chans att komma in på programmet än de kvinnliga. Universitetet menade att deras viktade lottning genomfördes för att tillgodose intressen som uppenbarligen var viktigare än att motverka könsdiskriminering inom högskolan.

Tingsrätten tog ledning av fallet NJA 2006 s. 683 där det konstaterades att positiv särbehandling vid olika meriter var tillåten. Frågan var då om positiv särbehandling vid lika meriter också skulle vara tillåten. En sådan, så kallad *svag positiv särbehandling*, är enligt förarbetena till särbehandlingslagen tillåten i viss mindre utsträckning. Tingsrätten ansåg

att inte att den viktade lottningen varit proportionelig eftersom den medfört svåra men för de få kvinnliga sökande som studerat flera år på folkhögskola just för att komma in på veterinärprogrammet. Detta samtidigt som urvalsgruppen är alldeles för liten för att kunna skapa någon reell skillnad i könsfördelningen för veterinärsyrket i stort.

PJ har kontaktat Karin Annikas Persson vid Justitiekanslern, som företräder universitet, som meddelar att de har för avsikt att överklaga domen.

- Det är en fråga som kan ses på många olika sätt och tingsrätten har lagt vikt vid andra saker än de vi anför men vi anser att vi har goda argument för vår sak.

Notiser

Arbetsmarknaden blir tuffare för jurister i framtiden medan ekonomer och teknologer fortfarande har en lysande arbetsmarknad framför sig. Detta enligt en undersökning som Svenskt näringsliv gjort. Resultatet backas upp av högskoleverkets prognos som menar att tillgången på jurister just nu ökar mer än efterfrågan.

Glädjande för studerande vid Juridicum är dock att Uppsala universitet toppar statistiken. Enligt Svenskt näringslivs undersökning så får 92 % av Uppsalas juriststudenter jobb inom 6 månader efter examen. Det kan jämföras med knappa 80 % för övriga juristutbildningar.

Englas mördare Anders Eklund kommer inte att åtalas för våldtäkten av en 12-årig flicka utanför Uppsala 1988. Flickan var på väg hem från skolan en eftermiddag i april då hon drog in i skogen och våldtogs av en okänd man. Många trodde att det nu 11 år gamla fallet snart skulle vara löst. Dock verkar det som om våldtäkten den 12-åriga flickan aldrig kommer att klaras upp.

Englunds DNA matchar nämligen inte de blodspår som påträffats på brottsplatsen. Det visar den tekniska undersökningen som Statens

kriminaltekniska laboratorium företagit och preskriptionstiden är nu på väg att löpa ut. Några andra misstänkta än den nu rentvådade Englund finns heller att tillgå.

Mållgan har trätt fram och erkänt att det var han som körde bilen. I januari 2007 ogillades åtalet mot sunnebon som misstänktes för rattfylla och skyllde på sin norske kompis Mållgan som uppgavs vara mellan 120 – 130 cm lång. Tingsrätten menade att det inte kunde uteslutas att den okände mannen kört bilen.

Den första april i år trädde så en norrmann som påstod sig vara Mållgan fram i Värmlands folkblad och erkände gärningen. Mannen påpekade då att han var hela 143 cm lång. DN beskrev historien som årets aprilskämt.

Mikael Jonsson T2

PRESS JUDICATA LÄSER MÅRTEN SCHULTZ BLOGG

För den som vill hålla sig à jour med de viktigaste juridiska nyheterna och få dagsaktuella analyser och reflektioner över lagstiftning, domar och beslut är Sveriges största juridikblogg ett måste.

Håller du med Mårten i hans synpunkter på IPRED, SLU-ärendet och nämndemannainstitutet?

Besök <http://martenschultz.wordpress.com/>

Press Judicata uppmuntrar juriststudenter att se juridiken utanför föreläsningssalarna och ta en aktiv del i den juridiska debatten. Jurister behöver synas i media och utnyttja dess genomslagskraft för att kommunicera hur rätten fungerar och hur vi tycker att den bör utformas. Genom att göra juridik till något levande och tillgängligt kan vi även göra upp med den gamla myten om att jurister alltid skulle vara stela, konservativa och färglösa. För det är väl knappast de associationer som man får av Mårten Schultz beskrivning av sig själv?

för pengar säljer de

– om organhandelns vara eller icke vara

Vid en av många avrättningsplatser i Kina står ett antal dödsdömda och inväntar sitt öde. Alldeles i närheten befinner sig civilklädd sjukvårdspersonal beredd att ta hand om de avrättade. Det är vissa förutbestämda kroppsorgan man är ute efter. När avrättningen är över bärs kropparna in i kamouflerade ambulanser där beställda organ skärs ut ur deras kroppar. Därefter transporteras organen i ilfart till sjukhuset där en köpare väntar på en efterlängtd donation. Vanligen måste den avrättades familj betala för dödsbatal för att få ta hand om kroppen.

Fram tills för ett par år sedan då organhandeln förbjöds var liknande processer inget ovanligt förfarande runt om i Kina. I landet avrättas flera tusen människor varje år. Det är inte särskilt märkligt i sig, dödsstraff är påföljden för mer än 60 olika brott. Idag har organhandeln förbjudits. Handeln med avrättades organ ska ha upphört och numera krävs ett skriftligt medgivande från donatorer. Organhandeln är idag förbjuden i alla världens länder utom Iran.

Det man kanske i första hand associerar till organdonation är laglig donation, organ som ges frivilligt, på sjukhus och efter önskemål från en avliden. I Sverige kan vi till och med underlätta sådan donation genom att registrera vår vilja i ett särskilt donationsregister.

Utanför denna verksamhet finns dock en stor illegal marknad som omsätter en enorm summa pengar varje år. Marknaden styrs av den stora brist som råder, eftersom tillgången till organ står i förhållande till en betydligt större efterfrågan. Störst är behovet av njurar som har blivit den största handelsvaran. Enligt WHO är det så få som en av tio behövande som på något sätt får tillgång till en njure.

I en artikel i SvD återberättas den nu 33-årige Nicolaes gripande livshistoria. Nicolae växer upp i en fattig familj i Moldavien. Han ser sin chans för både sig själv och sin familj när han erbjuds ett svartjobb på en byggarbetsplats i Turkiet. Han och tre andra från byn hämtas med bil och körs till en plats strax utanför Ankara. Där blir de inlåsta i en veckas tid och därifrån transporterade till sjukhus. Inget kan de göra, de har varken identitetshandlingar eller pengar. På sjukhuset tvingas Nicolae utstå diverse olika blodprov. Han ombes skriva under papper skrivna på

ett språk som han inte förstår, men han vågar inte motsätta sig. Nästa gång Nicolae vaknar har han ett operationssår och smärtor i ryggen. Ögonen han möter från sängen bredvid tillhör en äldre man som nu har hans njure. När Nicolae återvänder till sin hembygd är han 3000 dollar rikare men har förlorat så mycket annat.

Nicolaes historia är dessvärre inte ovanlig. En ny form av trafficking har under de senaste åren kommit fram i ljuset. Fattiga människor lockas till arbete i ett annat land för att efter en tid upplysas om att det inte finns någon möjlighet till sysselsättning. Personen blir därefter informerad om att han står i skuld för själva förmedlingen av arbetet, och när denne inte kan betala ges förslaget att som vederlag istället sälja ett organ, vanligen en njure.

Det finns många som vill legalisera organhandeln. Ett av deras främsta argument är att förbudet mot handeln nekar fattiga en inkomstkälla och att en fri marknad kan lösa dagens brist på organdonatorer. En legalisering av marknaden skulle minska den svarta handeln. Köparna väljer hellre att ta emot donation lagligt.

Torbjörn Tännsjö menar i en artikel i Läkartidningen att det viktigaste är frågan om hur vi ska få fler organ från levande personer. På det sättet skulle en större efterfrågan tillgodoses och det finns samtidigt flera medicinska fördelar. Hans förslag till lösning är att ge ekonomisk kompensation till donatorerna från sjukvården. På så sätt skulle statliga aktörer ha kontroll över marknaden. Fördelen skulle bli betydligt fler tillgängliga organ. Den svarta marknaden har ett mycket orättvist "kösystem" där de med mest pengar har bäst möjligheter. Det föreslagna systemet skulle kunna skapa mer rättvisa, menar han. Förutsättningar för en svart marknad skulle drastiskt minska när handel blir möjlig på laglig väg.

De som är negativt inställda till organhandeln menar att människor inte skulle sälja sina organ om de inte hade ont om pengar. Ofta är säljaren skuldsatt och inkomsten går då direkt till fordringsägarna. Det finns undersökningar som visar att utbildning om bland annat

sina organ

organens funktion ofta är mycket bristfällig, vilket innebär att säljaren inte vet hur kroppen kommer att påverkas av ett sådant ingrepp. I sammanhanget kan nämnas exempel på människor som ovetande om kroppens funktioner velat donera båda sina njurar. Det finns rapporter om avskedanden som grundats på att personen inte kan sköta sitt jobb som tidigare som en direkt följd av ingreppet. Vissa säljare menar att de får utstå förakt från sin omgivning på grund av inte längre ses som en hel människa.

Är en statligt kontrollerad marknad lösningen? I Iran är handeln delvis myndighetsreglerad och väntelistan på organ har minskat, vilket visar att syftet med den fria organhandeln har uppnåtts. Dessvärre pekar undersökningar på att 85 % av donatorerna i efterhand ångrar sig på grund av försämrad hälsa. De har även känt sig förnedrade, utnyttjade och hatiska mot köparen. Organhandeln vara eller icke vara är en svår etisk fråga utan rätta svar, där det är upp till var och en att bilda sig en uppfattning. Vem vet, kanske är nästa steg i Sverige att komplettera donationsregistret med ersättningsnivåer?

Andrea Rahmström, T6

Sista kvarten?

Kanske är det här ditt första sommarlov sedan du började studera juridik. Kanske är det din sista termin innan du kastas ut i verkligheten. I vilket fall som helst närmar sig sommaren med snabba steg och oavsett om känslan i magen är glädje åt värmen eller nervositet inför tentan trampar vi nu på upploppssträckan. Press Judicata - Sveriges bästa tidning för juriststudenter - bjuder därför alla studenter på jordgubbar att fira med efter slutsputten. Klipp ut bilden, sätt den över skrivbordet och kasta ett öga på den så fort orken tryter. Bubbel fixar ni själva! Kämpa på!
/ Vänliga hälsningar PJ

PJ

RÄTTVISAN BEHÖVER DIG!

Hitta drömjobbet på www.jf-uppsala.se/scholaris

nämndemännens vara

Sedan två nämndemän, trots tystnadsplikt, uttalat sig i media om den åtalades skuld i det så kallade Arboga-målet under föregående sommar kom den ständigt kontroversiella frågan om nämndemannainstitutets vara eller icke vara att åter aktualiseras. Händelserna vid Västmanlands tingsrätt gav kritikerna nytt vatten på sina kvarnar. "Det handlar ytterst om förtroendet för rättsväsendet", uttalade Joakim Nergelius, professor i rättsvetenskap vid Örebro universitet som kommentar till händelserna. Den allmänna bilden av nämndemännen är också alltjämt en sovande äldre politiker - frågan är således om det dags att omvärdera nämndemannainstitutets vara i den svenska rättsskipningen?

Nämndemannainstitutet som sådant kan konstateras ha en lång historia i Sverige. Det kan spåras tillbaka till landskapslagarnas tid och så kallade nämndsmål - det moderna nämndemannainstitutet kan således sägas ha en mer än 800-årig tradition. Skillnaderna mellan dagens system med landskapslagarnas nämnd är dock betydande; under långa tidsperioder kan nämnden främst ha ansetts ha en rådgivande roll för att så att säga "ge ett sken av folklighet". I 1734-års rättegångsbalk kunde exempelvis endast en enig nämnd överrösta domaren. Det var först i och med införandet av den individuella rösträtten vid 1983-års processreform som nämndemännen fick en reell maktposition.

Den individuella rösträtten gäller alltjämt idag. Nämndemännen i form av lekmannadomare har således formellt lika stort inflytande som juristdomaren - en nämndemans röst väger lika tungt som juristdomarens. Och av förespråkarna försvaras det medborgerliga inflytandet över den dömande verksamheten minst sagt med näbbar och klor.

Förespråkarna menar att nämndemannainstitutet ger legitimitet till rättsskipningen. Domstolen ska inte uppfattas som en del av statens maktapparat, utan rättsskipningen ska ses som ett kollektivt ansvar. Genom det politiska beslutet att ha lekmannarepresentanter i domstolarna accepterar således medborgarna, åtminstone indirekt, domstolarnas rätt att sätta sig till doms över dem. Även ett krav på demokratisk insyn åberopas av förespråkarna. Dessutom ska lekmannadomarnas inflytande ses som en garant för att domstolens domar ligger i linje med den allmänna rättsuppfattningen - nämndemännen ses som en spärr mot en alltför stel och teknisk tolkning av rätten.

Kritikerna menar å sin sida att nämndemannainstitutet bygger på en hopplöst föråldrad syn på den dömande verksamheten. För att döma krävs faktisk kompetens, annars finns en risk för subjektivism och

eller icke vara

godtycke; bristande kunskaper lämnar nämligen utrymme för eget tycke, värderingar och eventuella fördomar, anser kritikerna. Ekelöf sammanfattar träffande med: "lekmännen har inte samma kyliga objektivitet". Medborgarnas krav på insyn uppfylls enligt kritikerna genom rättegångens offentlighet. Dessutom är risken för politisering betydande, menar kritikerna. På senare tid har röster också höjts mot att politiker tillhörande Sverigedemokraterna är med och dömer i migrationsmål, vilket har fått bland annat Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg att föreslå att utnämningen av nämndemän ska ske av socialstyrelsen istället för kommunfullmäktige.

Frågan om nämndemännens vara eller icke vara är alltså en kontroversiell fråga. Den senaste tidens rubriker om nämndemän i såväl Arboga-målet som i den så kallade kopplerihärvan bör åtminstone leda till en förnyad diskussion om ett eventuellt avskaffande av institutet. Till dess fortsätter den allmänna bilden av nämndemännen att präglas av en sovande politiker, utan någon egentlig juridisk kompetens, som dömer folk till fängelse i våra svenska domstolar.

Emil Norberg, T6

UPPSATSTÄVLING 2009

ENTREPRENÖRS- OCH FÖRETAGARPERSPEKTIV I BOLAGSRÄTT, BÖRSRÄTT OCH HANDELSRÄTT

Vassa tankar? Vässa pennorna!

Hur påverkar juridiken framväxten av små- och medelstora företag? Har du en intressant frågeställning inom bolagsrätt, börsrätt eller handelsrätt som har praktisk betydelse för entreprenörer som startar och driver växande företag? Då ska du anmäla dig till vår uppsatstävling.

2009 års ämne i Hamilton Advokatbyrås uppsatstävling är hur juridiken påverkar framväxten av små- och medelstora företag. Vinnaren av tävlingen koras på Kontaktdagen i Uppsala i november 2009 – priset är 20 000 kronor.

På www.hamilton.se hittar du mer information om uppsatskriterier, bedömningskriterier och kontaktinformation till ansvariga för uppsatstävlingen. Lycka till!

Hamilton

am

erikanska konstitutionen

- reflektioner över den inflytelserika konstitutionens betydelse för amerikanska rättsprocesser

Året var 1787, och i Sverige regerade Gustav den tredje. Han var en stark motståndare till parlamentarism och använde statskassan för att finansiera sitt konstitntresse, bland annat har vi honom att tacka för den Svenska Akademien och den Kungliga Operan. Gustav den tredje verkade för en stark konungamakt i Sverige och 1786 inleddes en period där konungens makt närmast var absolut, på bekostnad av parlamentets. I Frankrike regerade Louis XVI, konungen som senare blev avrättad under revolutionen och av många samtida ansågs vara en symbol för den tyranni som var Ancien Régime. Det brittiska imperiet hade visserligen förlorat sina Amerikanska kolonier, men fortsatte oförtröttligt lägga nya territorier under sig.

Dessa är bara några exempel på att Europa detta år i allra högsta grad var styrt av enväldiga kungar, mäktiga adelsätter och gamla ideal. Men den 17 september 1787 sänds också ett dokument ut till ledarna för Amerikas stater för att senare ratificeras av "We the people". Dokumentet ifråga var den amerikanska konstitutionen, och dess tillkomst skulle ge upphov till den seglivade bilden av Amerika som frihetens land. Dokumentet innehöll flera olika moment som var oförenliga med de Europeiska monarkiernas syn på hur en stat skulle styras. Den mest citerade delen är tvivelsutan "We the people" vilket också är inledningen till portalparagrafen, men som många andra portalparagrafer innehåller den endast stadganden om att konstitutionens syfte är att stärka och etablera rättvisa, frihet, välfärd et cetera.

En första intressant omständighet med konstitutionen är att artikel ett behandlar det lagstiftande organet, artikel två det exekutiva och artikel tre det dömande organet; Montesquieu hade varit stolt! Den lagstiftande makten är den som starkast präglar en rättsstat enligt mig, och i Amerikas fall tillhör den den federala kongressen vilken består av senaten och representationshuset. Representationshusets medlemmar väljs av medborgarna i respektive stat och antalet representanter staterna har är baserade på dess invånarantal. Senatorerna är två per stat och väljs på samma sätt. Enligt 17:e tillägget, konstitutionens ursprungliga text angav att lagstiftarna inom staten skulle välja statens senatorer. Jag ska inte gå in närmare på teknikaliteterna kring hur en proposition blir lag men kort kan sägas att en intressant detalj av systemet är att ett "bra" lagförslag gärna ska innehålla något som tilltalar alla stater. Även om man har en majoritet av USAs medborgare med sig genom dess medlemmar av representationshuset är det inte säkert att man har majoriteten av senatorerna med sig, och av dessa har ju varje stat lika många. Det gäller alltså att försöka lägga fram lagförslag som har något för majoriteten av staterna, inte bara majoriteten av medborgarna.

Begränsningen för vad kongressen kan lagstifta om är i detta sammanhang det intressantaste och kan sammanfattas med att man inte får lag-

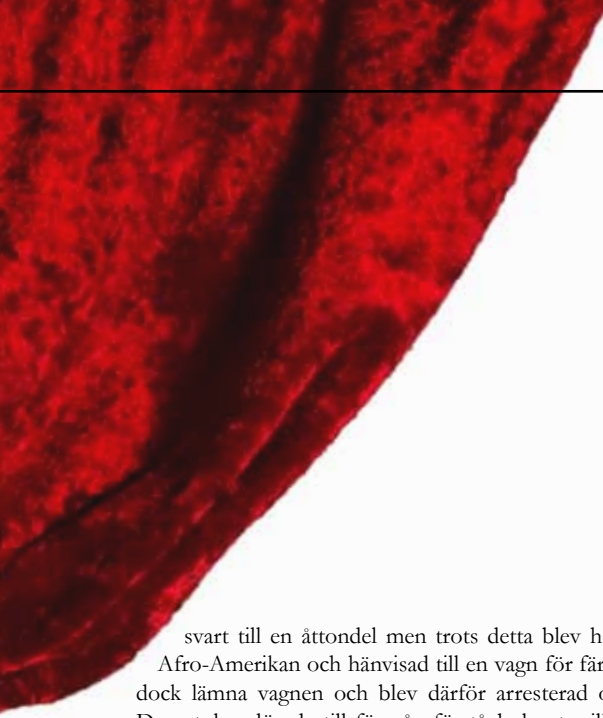
stifta i strid med konstitutionen. Bland annat förbjuds alla adelstitlar, vilket i dagsläget kanske inte är speciellt viktigt men när det skrevs var det ett starkt tecken på att Amerika helt gick sin egen väg vad gällde synen på makt. Reglerna om "Habeas Corpus", vilka förenklat stadgar att man inte ska bli frihetsberövad utan goda grunder, angavs också vara en princip mot vilken kongressen inte kunde bryta annat än under krigstider.

Då någon monark inte fanns behövdes det ett ämbete som kunde ersätta dess roll inom unionen, och detta var presidentämbetet. Men han var absolut ingen ersättning för Europas absoluta monarkier. Vad gäller frågor av stor internationell betydelse, t.ex. slutande av avtal med andra stater, kräver konstitutionen att två tredjedelar av senaten godkänner presidentens förslag. Den kanske enskilt största makten presidentämbetet innehar är befogenheten att tillsätta domare i högsta domstolen och andra federala tjänstemän samt att lägga sitt veto mot lagstiftning. Detta veto går dock att överbrygga om kongressen uppvisar kvalificerad majoritet.

Någon rättighetskatalog fanns inledningsvis inte i konstitutionen, utan portalparagrafen ansågs se till att kongressen inte skulle lagstifta i strid mot den andra konstitutionen skapades i. Rättighetskatalogen, också känd som "the Bill of Rights", är egentligen de tio första tilläggen till konstitutionen och de lades alla till 1791. Det är givetvis här dokumentet som republikansk konstitution definierar sig själv, skillnaden mellan en demokrati och en republik kan sägas vara att i den senare regeringsformen finns det ett antal rättigheter som inte ens folket kan beröva sig själva genom sina folkvalda. Friheterna i katalogen rör pressfrihet, religionsfrihet, rätten till en snabb rättegång och många andra centrala delar av en rättsstat. 1865 tillkom det trettonde tillägget vilket förbjöd slaveri och 1868 kom det fjortonde tillägget vilket var ämnat att ge alla, inklusive forna slavar, samma rättsskydd som andra medborgare.

Över 150 år senare angav offentliga fontäner och toaletter om de var avsedda för vita eller svarta, tåg och bussar var uppdelade efter passagerarnas hudfärg och polisen avbröt konserter för att den svarta och vita publiken umgicks över de avspärningar som delade publiken. Hur kunde detta ske i ett land vars grundval vilade på en konstitution som låg så långt före de Europeiska samhällena? Jag hävdar att det var delvis på grund av den starka konstitutionen detta tilläts hända.

1896 hade fallet Plessy v. Ferguson nått den federala högsta domstolen. Tidigare hade domstolen i the Civil Rights Cases slagit fast att det trettonde tillägget endast var tillämpligt gentemot staten, tillägget hade ingen effekt gentemot privatpersoner eller företag. Sakomständigheterna i Plessy var följande. Den 7 juni 1892 hade Homer Plessy gått in i en järnvägsvagn ämnad enbart för vita. Plessy var född fri och endast

svart till en åttondel men trots detta blev han klassificerad som Afro-Amerikan och hänvisad till en vagn för färgade, Plessy vägrade dock lämna vagnen och blev därför arresterad och senare fängslad. Domstolen dömde till förmån för tågbolaget, vilket alltså betyder att domstolen inte ansåg att rassegregering stod i strid med konstitutionen. Domen fick oerhörda konsekvenser och en våg av segregering spreds över många av de Amerikanska staterna.

Det är också här problemet med att ha en konstitution av så stark dignitet som USA har uppenbarar sig. Då rassegregering i detta rättsfall bedömdes vara i enlighet med konstitutionen kan den federala regeringen inte lagstifta emot företeelsen. Visserligen ledde inte domslutet till att rassegregeringslagar var något som tvingades på staterna, det stod fortfarande varje stat fritt att själva besluta inom området. Vad ett domslut av detta slag leder till är helt enkelt att den federala regeringen inte längre kan förbjuda segregering utan att ändra konstitutionstexten, något amerikaner ogärna ser händer, konstitutionen är närmast helig för stora delar av befolkningen. Det dröjde ända till 1954 och fallet Brown v. Board of Education innan domstolen slog fast att rassegregering inte var konstitutionsenligt. Sammanfattningsvis tycker jag detta visar att ingen någonsin kan skapa en konstitution som kan bestå tidens tand; den amerikanska konstitutionen sägs vara ett levande dokument, och det må så vara, men mänskliga samhällen växer ifrån även de mest progressiva idéer produkterna av tidigare generation kan skapa.

Jag ska avslutningsvis behandla en viktig egenhet vad gäller procedurerna kring lagstiftningen i Amerika, nämligen senatens roll. Som ovan angetts består senaten av två medlemmar från vardera av de femtio delstaterna, och senaten kan rösta för eller emot de lagförslag presidenten framlägger. Till skillnad från medlemmarna i representationshuset representerar alltså senatorerna olika antal medborgare. Senatorerna från Alaska representerar cirka 680 000 medborgare medan deras kollegor från det väldiga Kalifornien ska verka för att en stat med över 36 miljoner invånares intressen tillgodoses. Problemet med detta är att staternas intressen ofta blir viktigare än majoriteten av befolkningens. Ett lagförslag med syftet att sänka USAs tariffer för en speciell varugrupp skulle med största sannolikhet gynna majoriteten av Amerikas befolkning då billigare produkter från utlandet skulle göras tillgängliga

för konsumenterna, men de stater vars industrier skulle bli konkurrenssatta skulle sätta sig emot detta. Detta problem har bitvis avhjälpits genom "the Reciprocal Trade Agreement Act" vilken ger presidenten mandat att förhandla med andra nationer i syfte att sänka tullavgifter och på så sätt stimulera USAs handel. Tanken bakom den var att till skillnad från senatorerna, vilka väljs av medborgare med statsspecifika intressen, måste presidenten tillgodose hela landets intressen varför denne är mer öppen för att öka handel även om vissa staters industrier skulle bli utkonkurrerade. Problemet är att denna akt måste förnyas av kongressen med jämna mellanrum och när så inte sker är det närmast omöjligt för USA att ingå handelsavtal med andra nationer såvida inte större delen av senatorerna anser att detta skulle vara i just deras väljares intressen. Även om ett handelsavtal skulle ha möjlighet att passera senaten är förslaget så långsamt att förhandlingar blir närmast ogörliga att ens försöka genomföra. Varje ändring i det tilltänkta avtalet måste godkännas genom ett lagstiftningsförfarande. När George W. Bushs misslyckande med att få kongressen att förnya hans mandat att förhandla handelsavtal för USAs räkning var WTOs Doha-runda i praktiken död, en president som inte kan göra annat än be kongressen gå med på sina avtalsförslag går inte att förhandla med.

Jag skulle vilja ifrågasätta senatorernas roll inom amerikansk lagstiftning, är det verkligen vettigt att ett land med över 300 miljoner invånare och en traditionell ledarroll inom internationell politik har en lagstiftningsprocess som är så starkt präglad av territoriella ambitioner? Ett liknande system i Sverige hade gjort att senatorerna från Norrbotten och Lappland hade haft lika mycket att säga till om som senatorerna från Uppland och Västergötland, visst hade det kanske på något plan varit rättvist, men det hade knappast stimulerat ett beslutsfattande Sverige som nation haft till gagn. Ett lands lagstiftare bör ha hela landets bästa för ögonen, inte den lilla väljarkrets som råkar bo inom en viss region, åtminstone vad gäller internationella frågor.

Nils Edvall, T8

Room for individuality, space for success

The business law market is dynamic and ever-changing, which calls for flexibility and diversity. That is why we are looking for individuals with different backgrounds and personalities to be part of our team. If you possess flexibility, imagination and ambition, we can offer you opportunities within Swedish and international business law. Our unique cross-border approach has taken us out into the world, with offices in more than 36 countries, and it could also be your path to an exciting and successful career in international business law.

Take your first step by visiting us at:

www.dlanordic.se

"En mänsklig företeelse" – så kommenterade Claes Borgström den undersökning som visade hur skilda domslut som nås av Sveriges sex hovrätter vid prövningen av likartade mål. Tongivande för det svenska statsskicket och rättssystemet ska vara legalitets- och rättssäkerhetsprinciper. Rättvisan ska vara blind. I praktiken är diskrepansen mellan det lagen ger uttryck för och den verklighet som lagen ska reglera och domstolarna döma många gånger betydande. Claes Borgström som under sju år varit Jämställdhetsombudsman (JämO) har återupptagit sin tidigare karriär som advokat och delar med sig av sina tankar om det som, ur hans synvinkel, är centralt för yrket, nämligen att tillvarata enskildas rättigheter och verka för att rättssäkerhetsidealen upprätthålls och iakttas.

Claes Borgström inleder med att peka på betydelsen av att det i Sverige är riksdagen som stiftar lagar, ratificerar konventioner och antar EG-förordningar, medan implementeringen överlämnas till andra instanser, ibland som ett för flera instanser gemensamt uppdrag. Byråkratin och uppdelningen av ansvar leder till att det blir svårare för individen att klarlägga ens rättigheter och vem som ansvarar för kränkningar, inte sällan måste individer göra omfattande ansträngningar för att bli lyssnade till. Konsekvensen av detta är att rättssystemet faktiskt erbjuder olika personer och samhällsgrupper ett ojämnt skydd, något som inte är önskvärt. – Europakonventionen, regeringsformens rättighetskatalog och rättegångsbalkens regler avser att garantera den enskildes rätt till ett rättvist förfarande. Men det är vanligt förekommande att minoritetsgrupper som invandrare och kvinnor utsätts för diskriminerande behandling i olika sammanhang och det är ett stort demokratiskt problem som bör uppmärksammas i mycket större utsträckning.

Claes Borgström

- det handlar om rättssäkerhet

Europakonventionens rättighetskatalog har sedan dess inkorporering i svensk rätt 1995 ofta återopats som den yttersta garanten för enskildas rättigheter. Men dess betydelse har enligt Claes Borgströms uppfattning varit begränsad, främst på grund av de praktiserade juristernas otillräckliga kunskaper. – Trots förekomsten av konventioner och kompletterande förordningar från EU och FN är svenska jurister i allmänhet nationalistiska. Det har dock blivit vanligare med hänvisningar till artikel sex i Europakonventionen, vilket stärker förankringen av konventionen i svensk rätt och ger ett ökat stöd för individuella rättigheter och transparensen i rättssystemet.

Rättssäkerhetsfrågor kräver uppmärksamhet. Media är därför ett verktyg av minst lika stor betydelse som regelverken. Medierna kallas också ibland för den tredje statsmakten och det är en makt som Claes Borgström menar att jurister bör använda sig av. – Journalisternas kunskaper är avgörande för bevakningen av rättsliga frågor och genom media kan man som jurist på ett oerhört effektivt sätt utbilda allmänheten om hur rättsväsendet fungerar. Media kan skapa närhet och bli en kanal för att dela kunskaper och erfarenheter mellan juristerna och allmänheten, kanske är det ett av de bästa sätten att nå allmänheten på deras villkor.

Att sätta likhetstecken mellan medieanvändning av jurister och ökad rättssäkerhet är dock inte möjligt, menar Claes Borgström, och framhåller tv-sända rättegångar som exempel. I en rättsal menar han att det är tveksamt om nya medier tillför något och att återhållsamhet är av stor vikt. – Videoinspelning skiljer sig från ljudupptagning eftersom den är inträngande och mer intim. Visserligen förespråkar vissa advokater att tv-inspelning skall tillåtas, men tanken bör trots allt vara att ta del av det som händer i rättsalen och det gör man redan idag.

Claes Borgström understryker att uppdraget som JämO har bidragit att bredda perspektivet på sitt arbete för klienterna i rollen som advokat och menar att fördomarna som finns om den trögrörliga statsapparaturen ofta är något överdrivna och ibland vulgära. – Som advokat arbetar man alltid för klientens bästa, men med arbetet JämO i ryggsäcken är man mer objektiv och kan arbeta mer effektivt. Kunskapen om hur systemet fungerar gör att man inte blir frustrerad utan istället planerar sitt arbete väl efter förutsättningarna.

Tillbaka till inledningen. I en studie som gjordes för några år sedan av Brottsförebyggande rådet (BRÅ) visades prov på att den jämlika och rättvisa bedömning som ska ske av Sveriges domstolar ibland är något av en illusion. Studiens resultat var att vissa hovrätter tenderade att döma hårdare jämfört med andra. Men Claes Borgström menar att det är ett ofrånkomligt fenomen och närmast en mänsklig företeelse att diskrepanser existerar. – Skillnader i den dömande verksamheten kan i viss mån förebyggas genom utbildning och kontakter mellan domarna, samtidigt är det ofrånkomligt att vissa fall döms olika trots samma bevisläge och likartade omständigheter och det beror enbart på bedömningen hos den enskilde lagmannen, som varken utbildning, kontakt eller andra resurser kan förebygga.

För en fungerande demokrati är frågan om rättssäkerhet avgörande. Men gränserna i systemet är sällan tydliga och reglerna lika sällan helt klara, varje situation är förenad med sina egna svårigheter och särskilda utmaningar. Och det är upp till dig som blivande jurist att reda ut svårigheterna, försöka att tolka reglerna och säkerställa att rätten och rättssystemet är värdigt en rättsstat på 2000-talet. I Claes Borgström har du en god förebild.

Ismael Ranj Bafri III, T6

En global byrå ger dig ett annat perspektiv

Det är skillnad på att arbeta på en lokal och en global byrå. White & Case är en av världens största affärsjuridiska advokatbyråer, med kontor över hela världen. Att vara en global advokatbyrå är en styrka, våra jurister arbetar ofta med ärenden du hör talas om i media.

Idag arbetar ungefär 45 jurister på Stockholmskontoret och vi söker kontinuerligt fler jurister.

ABU DHABI ALMATY ANKARA BEIJING BERLIN BRATISLAVA BRUSSELS BUCHAREST BUDAPEST DÜSSELDORF FRANKFURT HAMBURG
HELSINKI HONG KONG ISTANBUL JOHANNESBURG LONDON LOS ANGELES MEXICO CITY MIAMI MOSCOW MUNICH NEW YORK
PALO ALTO PARIS PRAGUE RIYADH SÃO PAULO SHANGHAI SINGAPORE STOCKHOLM TOKYO WARSAW WASHINGTON, DC

praktisk processföring

I min bokhylla står Ekelöfs röda rättegångsserie alltjämt prydligt uppradad. Otaliga timmar har jag tillbringat med näsan djupt i dessa böcker för att få grepp om rättegångsbalkens minst sagt snåriga bestämmelser. Forumval, laga förfall och rättskraft blev under termin fyra omgående en del av den obligatoriska juridiska vokabulären. Man insåg emellertid snart att timmarna i Ekelöfs sällskap knappast skulle ge en inblick i hur en process fungerar i verkligheten och processpelet, som visserligen var givande, men långt ifrån överensstämmande med verkligheten...,

I syfte att få en inblick i hur processföring går till i praktiken och inte endast enligt Ekelöfs teoretiska modeller tog jag således tåget till en solig huvudstad och styrde stegen mot White & Case sobra lokaler på Biblioteksgatan 12. Väl framme visas jag in i ett till receptionen närliggande konferensrum. Jag hade stämt träff med Mattias Nilsson, en biträdande jurist på deras processavdelning.

Efter att han presenterat sig ber jag honom berätta lite om sin bakgrund. Mattias började som trainee i processgruppen på byrån i mars 2005. Han tog sin examen från Stockholms universitet. Dessförinnan hade han såväl studerat som arbetat som journalist. Efter en tid på byrån satt han även ting på Södra Roslags tingsrätt. Mattias understryker att han aldrig hade en uttalad ambition att bli affärsjurist, men att han under studierna fick upp ett särskilt intresse för processrätten, ett intresse som tilltog genom att han deltog i Svenska Juridiska Mästerskapen (SJM). Dessutom hade han fattat tycke för civilrätten i allmänhet, vilket bland annat föranlett att han arbetat som lärare i bland annat fastighetsrätt vid Juridicum i Stockholm. "Civilprocessen handlar också mer om rättsfrågor än vad straffprocessen gör", menar Mattias och tillägger träffande: "juridik är kul". Att arbeta som affärsjurist inom processrätt blev således en naturlig följd.

På frågan hur ett ärende går till i praktiken svarar han först att det beror på i vilket skede ärendet kommer in. "Att föredra är att ärendet kommer in i ett så tidigt skede som möjligt, redan när exempelvis en reklamationska utformas", säger Mattias. När ett ärende kommer in görs inledningsvis en riskanalys. "Vilka möjligheter har vi att vinna framgång och hur mycket arbete måste läggas ned är frågor man måste ställa sig. Även kostnaden måste givetvis beaktas - som affärsjurist måste man alltid sträva efter att vara så kostnadseffektiv som möjligt", understryker Mattias. Klienten ska således få ett så bra resultat så fort som möjligt och till så låg kostnad som möjligt, utan att äventyra kvaliteten.

När ett ärende har kommit in sker vad man skulle kunna kalla lite av ett detektivarbete, då bevisning exempelvis måste säkras, något som Mattias kallar för en "civilrättslig förundersökning". "I stora och komplexa mål är utredningsbiten avgörande", säger Mattias. Under utredningsskedet sparas e-postmeddelande ned, man pratar med nyckelpersoner och kontaktar sakkunniga och andra experter. Det gäller således att skapa sig en så komplett bild av händelseförloppet som möjligt. "Parallellt beaktar man den juridiska sidan", säger Mattias; "man undersöker grunder för sin talan, preskriptionstider, vilken lag som ska tillämpas på avtal och

förfaranden om en skiljedoms klausul finns. En reklamation måste ofta skrivas snabbt på ett begränsat underlag. För ett längre kravbrev eller en stämningsansökan behövs ofta ett fullständigare underlag." Mattias menar att det är viktigt att inte tappa bort något och att även i ett tidigt skede få med de grunder som man senare kommer att vilja använda sig av. Ett av syftena är ofta att få motparten till förhandlingsbordet för att undvika en lång process som kostar båda parterna en massa pengar. Därför är det viktigt att det som skrivs är väl underbyggt, understryker Mattias.

Jag frågar sedan Mattias om hur många jurister som normalt biträder en klient i en process. "Det beror givetvis på hur stort ärendet är och dess komplexitet. Men i mål omkring ett par miljoner är det normalt två jurister; en delägare med övergripande ansvar och en biträdande jurist som har det praktiska ansvaret", svarar Mattias. "I större skiljeförfaranden kan det vara upp till tre ombud, sällan fler". Det handlar om kostnadseffektivitet och vad som praktiskt är mest ändamålsenligt - att rada upp en armé jurister är inte det.

Vi glider över på frågan om hur mycket som är processtaktik och hur mycket som är juridik. "Det varierar givetvis från fall till fall", menar Mattias. "Riskanalysen och värderingen av bevisläget avgör hur vi lägger upp en strategi", säger han. "Om bevisläget är sämre i ett avseende kan det vara förmånligt att förlikas, men det handlar också om att förlikas vid en rimlig nivå. Motparten ska oavsett få intrycket att vi är väl förberedda för en eventuell process - något som i praktiken kan vara ett incitament till en förlikning". På samma ämne frågar jag hur man lägger upp en stämningsansökan och hur man ska rangordna grunderna för sin talan. "Det logiska sambandet är viktigt. Om grunderna är logiskt sammanhängande framstår de också som övertygande för en skiljenämnd eller domstol", säger Mattias.

Vilka är de praktiska skillnaderna mellan att föra process i skiljenämnd mot i en allmän domstol, frågar jag sedan. "Det första är tidsaspekten - att låta Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut avgöra en tvist i ett ordinarie skiljeförfarande kan gå på sex månader eller ett år, medan det kan ta upp till sex år för att en kommersiell tvist slutligen ska avgöras i allmän domstol", säger Mattias, "Den andra aspekten är att skiljeförfarande endast är ett eninstansförfarande." Jag frågar då hur han ser på processen i allmän domstol sedan processreformen om en modernare rättegång (EMR), som trädde i kraft i november föregående år. Kan inte det ses som ett eninstansförfarande i praktiken, eftersom

det numera krävs prövningstillstånd till hovrätten i alla dispositiva mål, frågar jag. ”Det är oklart vart domstolarna kommer att sätta ribban, men jag har svårt att tro att den kommer att vara alltför hög i de mer komplexa målen”, spekulerar Mattias.

Vad gäller de eventuella skillnaderna i kompetens och handläggningstid mellan skiljeförfarandet och allmän domstol säger Mattias att det kan vara lite mer av ett lotteri i allmän domstol - mycket beror på vilken rotel och vilken domare man blir tilldelad. ”Dessutom kan man i skiljeförfaranden i större utsträckning påverka vilka som ska vara och döma i tvisten”, säger Mattias. Det finns således en möjlighet att välja en skiljeman som är uppdaterad på det aktuella området. Rent praktiskt skiljer sig även ett skiljeförfarande från process i domstol i att tidsgränserna är kortare med att inkomma med inlagor och bevisning. Vidare finns det inga möjligheter att använda sig av civilprocessuella tvångsmedel i ett skiljeförfarande. ”En skiljenämnd kan exempelvis inte höra ett vittne under ed”, säger Mattias.

”I ett för klienten mycket viktigt avseende skiljer sig skiljedomar från en dom från allmän domstol när det gäller verkställbarheten”, understryker Mattias. Som huvudregel erkänner inte Sverige utländska domar och samma princip gäller även i andra stater. Genom 1958-års New York-konvention är det möjligt för en klient att få en skiljedom verkställd utomlands. ”Något som är synnerligen betydelsefullt om motparten har tillgångar i ett annat land”, säger Mattias.

Jag frågar sedan vilka incitament det finns till att föra process i en allmän domstol framför i ett skiljeförfarande. ”Skiljeförfaranden har en högre initialkostnad eftersom skiljedomarnas arvode betalas av parterna och erläggs i förskott. Om tvisten rör mindre belopp, men principiellt viktiga frågor kan det finnas en poäng i att istället föra processen i en allmän domstol”, menar Mattias.

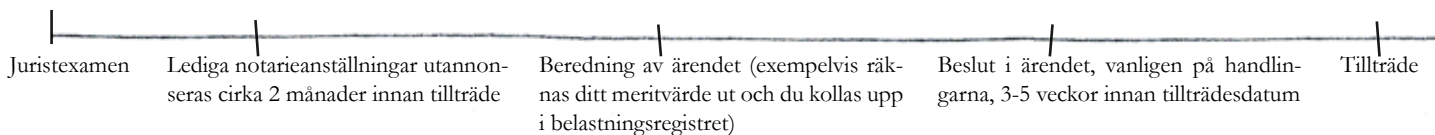
Efter en stunds diskussioner om skillnaderna mellan skiljeförfaranden och process i allmän domstol kommer vi in på förhandlingen i sig. ”Det är det roligaste”, säger Mattias med ett leende. ”Det är där allt avgörs och man får se om de omfattande förberedelserna som man gjort kommer att löna sig. Om förhandlingen beräknas ta två till fyra dagar ligger normalt sett en förberedelse tid på det dubbla”, säger Mattias. Och det är i detta avseende som det är givande att arbeta i en processgrupp vid en större byrå - man får enligt Mattias möjlighet gå till botten med juridiska frågor på grund av byråns omfattande resurser.

En stor del av arbetet inför en huvudförhandling handlar om att förbereda vittnesförhören. Det gäller att förstärka det ur vittnenas egna berättelse som stärker klientens sak. ”Man kan även testa att ställa frågor på olika sätt för att se vilka svar man får, samtidigt som man naturligtvis inte får påverka vittnet att säga något som inte stämmer”, säger Mattias. Dessutom gäller det att förutse vilka frågor motpartsombuden eventuellt kommer att fråga så att man kan förbereda vittnet på dem. Mattias understryker sedan huvudregeln vid vittnesförhör - fråga aldrig en fråga du inte vet svaret på.

”En process är aldrig svart eller vit”, påpekar Mattias, ”Det kan dels röra sig om bevismässiga problem, dels om juridiska frågor som inte är helt klara. Det bästa ombudet vinner inte alltid; det beror givetvis på fallet i sig, men ett bra ombud kan göra väldigt mycket”, säger Mattias. ”Utsikterna till framgång kan också förändra sig mycket under processens gång”, tillägger han. ”Det är en del av spänningsmomentet”.

Efter drygt en och en halv timme känner jag mig nöjd med intervjun, knäpper kavajen och tackar Mattias, som sedan visar mig vägen ut. Jag kunde, medan jag styrde stegen mot centralstationen, konstatera att världen i verkligheten utanför Ekelöfs teoretiska modeller onekligen framstår som mer spännande.

notarieskolan

Att sitta ting är för många juriststudenter ett mål som hägrar bortom examen. Samtidigt är vägen till den mytomspunna tingsplatsen något som skapar mycket ryktesspridning och betygsångest. Undertecknad har bevistat otaliga juristfester i Uppsala under åren och hört olika teorier om vad som egentligen gäller för att få en notarietjänst, och hur stor vikt arbetsgivarna egentligen lägger vid tingsmeritering.

I den här artikeln ska jag försöka reda ut begreppen. Ett tips är även att kolla in Sveriges Domstolars (www.domstol.se) informativa webbplats. Här finns mycket matnyttig information

Notarietjänstgöringen är en utbildningstjänstgöring som omfattar två år. Enligt domstolsverket är syftet att ge nyutexaminerade jurister erfarenhet och utbildning utöver de akademiska studierna. Under en arbetsdag kan notarien få göra rättsutredningar, vara protokollförare på förhandlingar eller skriva domförslag. Mot slutet av tjänstgöringen får notarien prova på att handlägga egna mål.

Notariemeritering är ett formellt krav för att få vara verksam som domare, åklagare och kronofogde. Det finns alltså goda möjligheter till arbete som jurist även utan notariemeritering! Många arbetsgivare ser dock tingsmeritering som en god merit. "Tjänstgöringen utgör första steget på domarbanan, men leder ofta till andra anställningar inom rättsväsendet eller i privat verksamhet" står att läsa på Göteborgs Tingsrätts webbplats.

Begreppet "sitta ting" är egentligen missvisande. Förutom vid tingsrätt kan man fullgöra notariemeritering vid länsrätt. Det finns även möjlighet att söka en så kallad "paketanställning" där ca 6 månader av notarietjänstgöringen fullgörs vid Allmänna reklamationsnämnden, Justitiekanslern, Kronofogdemyndigheten eller Migrationsverket.

Domstolsverket heter den centrala förvaltningsmyndighet som har hand om anställningsärendet för blivande notaries. Aktuella tjänster annonserar ut på Sveriges Domstolars webbplats.

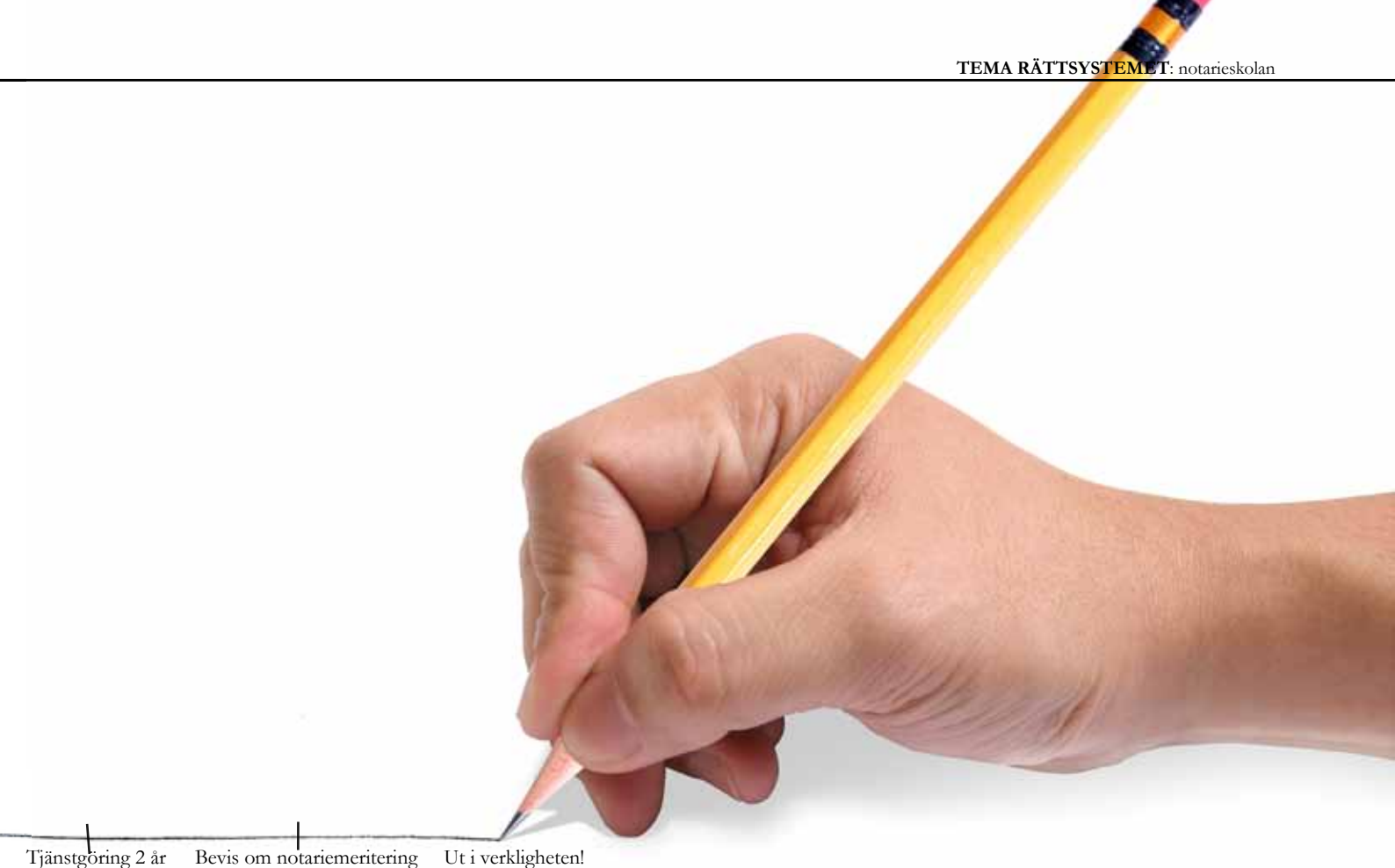
Ett grundläggande krav för att vara behörig är enligt notarietjänstförordningen 1993:100 § 1 att ha en fullgjord juristexamen på 270 högskolepoäng (hp) eller 180 kurspoäng (kp) med det gamla systemet.

Tyvärr räcker det inte med att "bara" ha en avlagd examen för att få en av de åtråvärda platserna. Eftersom efterfrågan på platserna är större än tillgången krävs oftast höga betyg - och ibland även sidomeriter - för att få platsen.

Hur går då meritvärderingen till? Grunden för beräkningen är de betyg som med blod, svett och tårar förvärvats under juristutbildningens gång.

Meritvärderingen utgår från de gamla kp. De 270 nuvarande hp räknas därför om till 180 kp. I nästa steg finns en möjlighet att höja sitt medelvärde. De 25 kp där man uppnått lägst betyg räknas nämligen bort från de 180 kp. Det går tyvärr inte att räkna bort vilka kurser man vill; civilrätt och processrätt måste ingå. Det gäller alltså att ha lägre betyg i "rätt" kurser. Exakt vilka poäng som måste kvarstå i en juristexamen från Uppsala är enligt 1992 års lokal utbildningsplan:

- terminskurs 2 Civilrätt 1 22 kp
- terminskurs 3 Civilrätt 2 18 kp
- terminskurs 4 Straff- och processrätt 11 kp
- terminskurs 5 Bolagsrätt, ekonomi och skatterätt 3 kp

Tjänstgöring 2 år Bevis om notariemeritering Ut i verkligheten!

Kvarstår gör nu 155 kp. Dessa kommer att multipliceras med 1 (B), 1,5 (BA) eller 2 (AB). En student med alla AB kan således uppnå maxpoäng $155 * 2 \text{ kp} = 310 \text{ kp}$. Lägsta poäng blir $155 \text{ kp} * 1 = 155 \text{ kp}$

Det roliga är dock inte slut än.

Enligt domstolsverkets statistik för notarier med tillträde den 1 maj 2009 ligger lägsta antagningspoäng på tingsrätterna i Stockholm på 318 p. I landet i sin helhet är den lägsta poängen 297 p.

Den uppmärksamma läsaren konstaterar genast att för kunna sitta ting i Stockholm måste man överskrida maxpoängen. Hur är detta möjligt?

Svaret är de så kallade sidomeriterna, maximalt 36 p. Hit räknas dels teoretiska meriter och dels praktiska. De teoretiska meriterna utgörs av andra universitetsstudier. För en termins (30 hp) studier i "ämnen som till sin inriktning och omfattning är av värde för tjänstgöring i domstol samt juridiska kurser som inte ingår i examen" får man till exempel 6 ytterligare poäng. Genom praktiskt arbete, exempelvis $\frac{1}{4}$ års marknadsavlönad tjänstgöring "som jurist hos advokat eller större företag och juridisk avdelning hos statlig myndighet eller kommun" ger också 6 poäng.

Det kan säkerligen upplevas som ett stressmoment för somliga att inte

ens högsta betyg i samtliga ämnen räcker för en notarieplats i vissa städer. Vad man kan tänka på är att dessa väldigt höga poäng främst krävs för notarietjänst i storstadsområdena. Man kan även välja att betrakta sidomeriterna som en möjlighet: Ens öde är inte beseglat bara för att man inte lyckades spika den där T1-tentan!

Ytterligare en möjlighet har öppnat sig på senare tid. Domstolsverket bedriver just nu en försöksverksamhet som går ut på att istället för systemet med strikt betygsbaserad antagning anställa notarier via intervju. Dessa söks separat från övriga notarieanställningar och domstolen väljer ut lämpligaste kandidater för ett personligt möte. Här kan alltså finns möjlighet att med charm och vinnande personlighet förvärva en notarieplats!

Förhoppningsvis har härvan runt notarieanställningen trasslats ut något. Och förhoppningsvis har även hopplöshetskänslan som lätt kan infinna sig lättat något. Är ditt mål att sitta ting finns det god chans att lyckas. Som Gunde Svan skulle sagt: "Ingenting är omöjligt".

Ingrid Flodéus, T8

revisionssekreteraren

– bakom kulisserna

” Föredraganden, RevSekt, föreslog i betänkande följande beslut...”

Vi har alla läst denna ingress. Många gånger. Under utbildningens första förvirrade vecka kom revisionssekreterarens betänkande kanske rent av att ersätta HD:s domskäl, eller hade något av justitieråden uttalat sig två gånger? ...Eller?

Även om revisionssekreterarens roll inte längre diskuteras på den närmast teorifilosofiska nivå som då våra karriärers första rättsfall lästes, så är yrkesrollen för många långt ifrån solklar. Press Judicata har fått möjligheten att rita ut en del frågetecken som möjligen existerar kring dessa högsta domstolens doldisar.

Strax innan utsatt tid befinner vi oss utanför det Bondeska palatsets tunga ytterdörr. En majestätisk byggnad som redan vid första anblick bekräftar de fantasifulla föreställningar om HD vi byggt upp på vägen hit. Och visst - något sitter i väggarna.

- Jag får be er vänta här, vi har domstolen uppläst idag. Ni blir hämtade snart, säger en vaktmästare och går sin väg.

Under ett par minuter blir vi sittandes i entréns säkerhetssluss. Idag kan personalen röra sig fritt i byggnaden utan att behöva låsa dörrar till kontor och bibliotek efter sig – en möjlighet som utesluts då det är huvudförhandling. Då är istället trapphuset offentlig plats där man som utomstående kan röra sig fritt, utan besöksbricka och ansvarig personal som går bredvid.

Vår väntan blir dock inte långvarig. Den lilla glasburen vi sitter i öppnas snart av My Hedström, revisionssekreterare tillika ordförande för revisionssekreterarnas förening. Det är henne vi ska träffa för att reda ut hur och varför man blir den som ger landets högsta domare förslag på domskäl.

Sedan sin examen från Uppsala universitet har My hunnit bekanta sig med många av de nivåer i domarbanan som behöver passeras för att nå dit hon idag befinner sig; notarie, fiskal och assessor. Ändå hävdar hon att domarbanan inte behöver vara så formalistisk som många uppfattar den.

- Min bakgrund är ju lite annorlunda mot dom andra här, mina kollegor, eftersom alla här förutom jag är assessorer från hovrätten.

My gick istället direkt från universitetet till länsrätten för att där göra sin notarietjänst. Härifrån påbörjades en klättring mot kammarrätten som fiskal för att därefter jobba för ekobrottsmyndigheten. Hit skulle hon komma tillbaka, efter att ha slutfört sin assessorutbildning i kammarrätten, men då som operativ åklagare. Rollen som åklagare öppnade i sin tur dörrarna till åklagarmyndigheten som så småningom ledde till HD. Här har My varit ett par år nu och även om hon erkänner att en tjänst som justitieråd inte är aktuellt så ligger ändå tanken om att senare bli hovrättsdomare varmt om hjärtat.

Mys arbete som revisionssekreterare innebär att hon är ansvarig för ett mål från dess det kommer in tills dess det blir klart för avgörande. Genom lottnings fördelas de olika ärenden som domstolen har att handlägga på så kallade rotlar som revisionssekreterarna ofta ensamma ansvarar för. Systematiken med specialiserade arbetsgrupper som känns igen från många av de större affärsjuridiska byråerna tillämpas alltså inte här på högsta domstolen. Istället ansvarar man själv för det som ligger på ens bord – oavsett ämnesområde. Enligt My är detta inte något annat än positivt.

- Dörrarna till mina kollegor står alltid öppna. Vi hjälper varandra.

Dessutom har hon något som skulle göra de flesta tentapluggande studenter lila av avund – en egen justitierådsfadder, tillgänglig för konsultering. Men så är detta också en tjänst som innebär ett större ansvar. Även om det, som My uttrycker det, skulle vara svårt att lura justitieråden så är det självklart av stor vikt att hennes betänkanden är väljorda - något som kräver allsidig kunskap.

- Den ämnesvariation som är typisk för mitt jobb och också för många andra arbeten inom domarbanan skapar i alla fall min drivkraft. Jag är glad över att inte behöva göra samma sak dag för dag.

Den juridiska allmänbildningen är central i Mys tankar om domarbanan och upprepas flertalet gånger under intervjun. En allmänbildning som hon menar är utvecklande såväl på ett personligt plan som meriterande för vidare karriär.

- En bra och betald utbildning, som hon själv uttrycker det.

Och man får lov att tro henne – i hennes arbetsrum är en av väggarna till hälften täckt av blå utbildningspärmar från hennes forna arbetsplatser, däribland åklagarmyndigheten.

- Domarbanan är ju som sådan en väldigt bra utbildning, en möjlighet att få se hur världen bakom kulisserna ser ut. Dessutom är den bred. Få dörrar stängs inför framtiden.

Att veta hur domstolen fungerar och hur den arbetar är enligt My en vetenskap som kommer väl till pass oavsett vilken framtida titel man kommer ha.

- Det kan ju sägas att det märks ganska snart vilka advokater som har erfarenhet av domstolsarbete sedan innan och vilka som saknar den erfarenheten, säger hon och ler.

Hon tillägger:

- Det blir ju såklart irritationer om handläggningen försenas på grund av konstiga yrkanden eller då man trasslar med fristerna. Som advokat med domstolserfarenhet gör du inte dom här missarna.

Trots att det för tillfället ligger sextio ärenden på Mys bord tar hon sig ändå tid att visa oss runt i byggnaden och intervjun fortsätter till fots. Det Bondeska palatset byggdes i mitten av 1600-talet och var då en privat bostad. Idag - arbetsplats åt nittio anställda. Men den äldre känslan finns ändå kvar. Precis som de icke Ikea-fabricsade möblerna i barockstil finns här också äldre rutiner som fortfarande gäller.

- Vi fikar till exempel inte tillsammans med justitieråden. Det sägs att det beror på att vi inte allihop får plats i fikarummet, vilket till viss del säkert stämmer, men jag tror ändå att en viss hierarki existerar. Den sitter nog i väggarna, avslutar My innan hon efter en lång rundtur ska lämna av oss utanför justitieråd Johan Muncks kontor.

Torbern Werner, T4

Johan Munck

- den främste bland jämlikar

Ungefär en gång var tredje år. Så ofta behandlas mål i »Plenisalen« på Högsta domstolen. Överallt kring det stora ovala bordet ligger underlägg med siffror på. Varje justitieråd har sitt nummer.

Vi har slagit oss ned vid ett annat bord i rummet intill och det ligger en svag doft av tobak i luften. Jag ser mig omkring och slås att kontoret är betydligt större än de andra. En snabb uppskattning ger fyra meter i takhöjd och däruppe hänger två kristallkronor. Väggarna pryds av stora tavlor med guldramar. Mitt i bland dem hänger ett fotografi av någon, kanske barnbarnen. I övrigt omges vi av antika möbler. Plattschärmen på skrivbordet är det enda som påminner oss om att vi fortfarande befinner oss på 2000-talet och blir i sammanhanget en slags symbol för den moderna domstolen med de gamla anorna.

Mitt emot oss, på andra sidan bordet, sitter Johan Munck som precis ska förklara vad det innebär att vara Högsta domstolens ordförande och formella chef:

– Känner ni till det latinska uttrycket »Primus inter pares«? Han blir tyst och tittar på oss i några sekunder innan han fortsätter genom att besvara sin egen fråga:

– Det betyder ungefär »den främste bland jämlikar«, upplyser han, och försöker tona ned betydelsen av chefskapet som han menar »inte är så uttalat i förhållande domstolens övriga ledamöter«.

Kanske är ordförandeskapet till stor del en hederstitel? Tankarna flyger iväg till alla de porträtt som sitter i en lång rad längs väggen när man kommer upp för trapporna på domstolens övervåning. Den som slutar som ordförande blir förevigad i form av en oljemålning och får hänga där i sällskap med alla de andra som innehaft posten genom åren. Man kanske kan säga att ordföranden får en särskild plats i domstolens historia och det är inte utan nyfikenhet som man betraktar de många okända ansiktena med bekanta namn på vägen in. Digniteterna inom juridiken brukar ofta vara påfallande anonyma och kanske var det en del av förklaringen till att vi blev stående ett tag: tavlorna på väggen avslöjade några av ansiktena bakom böckerna och prejudikaten. Men förklaringen kan också vara att tavlorna blev en början i ett försök att skingra lite av mystiken kring justitieråden: en känsla av att vara någonting på spåren.

Och nu sitter vi alltså framför en av dessa jämlikar som själv inledde domarbanan för över fyrtio år sedan. Johan Munck gick den klassiska vägen via Justitiedepartementet och posten som rättschef innan han kom till Högsta domstolen 1998.

Tidigare var en bakgrund inom justitiedepartementet

närmast en förutsättning för att kunna bli vald till justitieråd, men numera sker rekryteringen till större delen utifrån. Johan Munck säger att den nuvarande regeringen har dragit sig för att utse tjänstemän på departementen till justitieråd eftersom man är mån om att utnämningarna ska uppfattas som så oberoende som möjligt. Han minns och ser tillbaka på sin egen flytt från Justitiedepartementet till Högsta domstolen. Skämtsamt sammanfattas den som en »kulturchock«.

– Där var arbetet väldigt hetsigt, telefonerna ringde hela tiden och så fort man gjorde någonting så stod det på löpsedlarna dagen efter. Sen så kommer man hit och det händer ingenting de första veckorna.

Och det går att känna lugnet. Kanske har det något att göra med Johan Muncks framtoning och för att det finns en stillhet som på något sätt vilar över hans kontor. Eller så beror det på att ljudet från den stora golvklockan i hörnet förstärker intrycket till den grad att det nästan går att ta på. Det är hur som helst tydligt att vi befinner oss långt ifrån de hastigt påkomna mötena, förhandlingarna, oregelbundna arbetstiderna och ständigt ringande telefonerna som tillhör vardagen för dem som arbetar i lägre rätt.

I Högsta domstolen är det istället den rena juridiken som står i centrum – man sysslar med rättsvetenskap. Arbetet för ett justitieråd är till stor del rutinmässigt upplagt och följer ett någorlunda fast veckoschema: på måndagar behandlar man ansökningar om prövningstillstånd, på tisdagar och onsdagar handläggs olika mål som beviljats prövningstillstånd, på torsdagar har man överläggning rörande de mål som behandlats veckan innan och på fredagar skriver man domar. Johan Munck understryker att han själv trivs bra men medger att det finns en enformighet som kanske inte passar alla.

– Det är klart att det är bra att ha ett någorlunda fast schema, men vissa ledamöter kan ha problem med den här vardagliga lunken, säger han.

Totalt sett har varje justitieråd hand om ungefär femton mål i veckan. En tredje del av dessa är prejudikatmål medan de resterande målen främst rör frågor om prövningstillstånd och ibland också resning.

Tvärtemot vad många tror så finns ingen ordning där målen delas upp mellan justitieråden efter deras respektive specialområde. Johan Munck förklarar att ledamöterna med »naturlig nödvändighet« brukar ha starka åsikter på sina respektive rättsområden som ibland skiner igenom i domarna. Genom att tillämpa en ordning där man tilldelas målen slumpvis försöker man förhindra att enskilda ledamöter får allt för stort inflytande över rättsutvecklingen på ett visst område.

Efter att ha läst några »skiljaktiga meningar« och »tillägg för egen del« så behöver vi knappast be om en vidareutveckling, istället nickar vi för att visa att vi har förstått vad han menar.

– Men i och med att vi är fjorton stycken som är dömande och måste vara fem man per mål, så är sannolikheten ändå ganska stor att ett justitieråd får ett mål på sitt område, tillägger han.

Johan Munck själv har straffrätt och affärsjuridik som specialområden – en något udda kombination kan tyckas. Förklaringen är en slump i början av 80-talet. Dåvarande statsministern Olof Palme föreslog att straffrättsspecialisten Johan Munck skulle medverka i en uppmärksam utredning om aktie- och värdepappersmarkandsfrågor.

– Jag frågade justitieministern varför jag skulle göra detta när jag aldrig sysslat med något liknande tidigare. Han svarade bara »gå in och säg det till Palme«. Och det gjorde jag ju inte, säger Johan Munck med ett snett leende.

Utredningen blev en framgång och sedan dess har han sysslat mycket med affärsjuridiska frågor, naturligt nog ofta i samband med skiljeförfaranden. Och just det här är något som Johan Munck och andra justitieråd också har kritiserats för. Vissa ifrågasätter lämpligheten av att justitieråden drar in stora sidoinkomster på skiljeförfaranden som bidrar till att prejudikatbildningen minskar. Vi frågar om inte kritikerna har rätt – vore det inte bättre om tvister istället prövades i domstol?

Jag frågade justitieministern varför jag skulle göra detta när jag aldrig sysslat med något liknande tidigare. Han svarade bara »gå in och säg det till Palme«

– Jag har nästan aldrig varit med om att det har kommit upp prejudikatfrågor vid skiljeförfaranden, svarar han. Oftast är det istället fråga om internationella tvister, exempelvis mellan ett amerikanskt och ett ryskt företag, där båda företagen ömsesidigt misstror varandras rättskipning och därför avtalar om att tvisten ska lösas genom skiljedom i Sverige enligt svensk rätt.

Han menar att skiljeförfarandena ger någonting mer än bara extrainkomster. Sidouppdragen är stimulerande och hjälper till att hålla intresset för arbetet levande.

– Delvis är det ju för att man ska utvecklas, men jag har också upptäckt att arbetet här blir roligare om man har lite annat att göra vid sidan av.

Johan Munck får nog sägas tala i egen sak men det är samtidigt svårt att undgå den omedelbara känslan av att någon som arbetat på domstolen i över tjugo år faktiskt är uppriktig när han säger det.

Som justitieråd hör det hur som helst till att bli granskad och kritiserad i det man gör. Det här är något som intresserar oss och framför allt folks reaktioner på arbetet. Vi frågar om det är vanligt med hot.

– Nej, inte särskilt, svarar Johan Munck, men tillägger att det inte är helt ovanligt att få en utskällning över telefonen av någon som tycker att man har dömt för mildt i ett brottmål.

Men låter man sig någonsin påverkas av eventuella eller verkliga reaktioner? Undrar vi och kliver in på minerad mark, där man som domare kanske inte gärna vill bli missförstådd.

– Det obehaget som man kan se framför sig... att förklara en dom som man vet att väldigt många inte kommer att hålla med om, det ska naturligtvis inte påverka utgången, säger Johan Muck med viss tvekan och antydning om att domarrollen kanske inte alltid är så tacksam.

Han gör en paus som är så kort att den knappt märks men som vittnar om eftertänksamhet och fortsätter:

– Men om man innerst inne känner att den dom som diskuteras aldrig någonsin kommer att godtas i det allmänna rättsmedvetandet, då får man ju ställa sig frågan en extra gång... om det är rätt det vi håller på med, säger han, innan vi reser oss upp för att gå.

Johan Munck följer oss ut personligen. Han förklarar att det är i enlighet med de regler han själv och hans företrädare införde efter misslyckat knivöverfall och en incident med en person som dränkte in sig i bensin och hotade med att tända eld på både sig själv och domstolen.

När vi sedan sagt adjö till varandra och Johan Munck har tänt sin pipa så går jag ut i slasket med tillfredsställelse av att ha fått inblick i en på sätt och vis sluten värld. Men det finns vissa platser man också lämnar med känslan av att man kanske inte får något tillfälle att återvända. På vägen därifrån blir det tydligt att Högsta domstolen tillhör dem.

Rikard Samuelsson, T4

Är man oskyldig till motsatsen bevisats? Ja, möjligen, men straffad blir man oavsett. Att "tas i förvar" är en term som speglar vad det faktiskt innebär att vara häktad. Förvaringen av misstänkta brottslingar i Sverige har av flera internationella organ ansetts vara för sträng och isolerande. Häktesförhållanden är något som väldigt få faktiskt själva har upplevt och bilden av hur det är att vara häktad har därför blivit något man själv bildat sig en uppfattning av genom åren. Vi möts emellanåt av nyheter då häktade skadat sig själva eller till och med tagit självmord i sina celler, varför man som enskild medborgare måste fråga sig: Kan man behandla misstänkta brottslingar hur som helst? Press Judicata har talat med Gitte Grönlund, samordnare på Kronobergshäktet i Stockholm, som gett sin syn på de förhållanden som råder i häktet. För att svara på de många frågor som dök upp i intervjun med Gitte så talade Press Judicata även med Ingrid Helmius, lektor i polisrätt vid Uppsala Universitet, som givit sin syn på frågan.

Gittes främsta arbetsuppgifter är att fatta beslut i klientärenden och delge domar men betonar också att häktespersonalen fyller en viktig social roll i häktet som inte framgår så tydligt i medierna. Hon framhåller att lag och föreskrifter i Sverige är stränga när det gäller restriktionstiderna, som tillåts bli alldeles för långa.

Restriktioner bestäms av åklagaren för att dennes utredning inte ska saboteras av den häktade och är upp till domare att bevilja. Restriktioner kan gälla allt ifrån besök och telefonsamtal till att den häktade inte får se på TV. Enligt Gitte så är reglerna kring restriktioner otymliga och för generellt utformade.

Syftet med restriktionerna är att den häktade inte ska kunna fortsätta sin brottsliga bana inifrån häktet genom att exempelvis hota andra eller söka förstöra bevis på utsidan. I de fall restriktionerna är som hårdast mot den häktade tillåts denne inte skicka brev ens till andra häktade eller ta emot dagstidningar. De enda som den häktade har att vända sig till är i dessa fall häktespersonalen och sitt juridiska biträde. Förhållandet kan jämföras vid en isolering och slår hårt mot den häktade, påpekar Gitte. Hon menar att det blir ett tungt ansvar för de anställda som inte har tillräckligt med tid för att vara med de häktade. Dessa, fortsätter

Gitte, lider av ensamheten i cellerna och av att inte ha någon att prata med, de bryts ner och deras möjlighet att tala för sin rätt i en domstol kanske försämrats av detta. Syftet med restriktionerna är bra, menar hon, men folk sitter under dessa förhållanden alldeles för länge på grund av arbetsbördan hos åklagare som inte hinner sammanställa ett eventuellt åtal. Gitte anser att den häktade ofta hamnar i skymundan och att restriktioner ibland åläggs lite för lätt; restriktionerna är inte alltid helt nödvändiga. Cellen är inte större än cirka 6-7 kvadratmeter och det förekommer att häktade sitter isolerade på detta sätt i månader. Häktade har enligt lag rätt till en timmes promenad per dag men de resterande 23 timmarna sitter de inlåsta. Gitte tillägger att de är mycket färre i personalen än för några år sedan och att särskilt restriktionsintagna drabbas hårt av detta. Hon säger att häktespersonalen i princip är de enda som kan bryta isoleringen för de intagna och att möjligheten att aktivera dem har minskats betydligt. Gitte gör klart att hon inte alls är förvånad över att självmordsstatistiken bland häktade ökat som en följd av att den mänskliga kontakten minimerats.

Ingrid Helmius menar att brottsutredningar kan ta för lång tid idag och säger att det är en resursbrist som ligger till grund för detta. Hon anser att det behövs fler poliser att föra utredningen framåt men även att kompetens, arbetsmetoder och större anslag borde innebära att utredningarna görs snabbare.

Som det nämndes tidigare så är graden av restriktionerna mycket varierande, vad som däremot är uppseendeväckande är att domstol endast beviljar restriktion eller ej och inte har något inflytande över graden av denna. Detta lämnas helt åt åklagaren. Ingrid menar att åklagarens beslut om vilka restriktioner som ska gälla kan vara slentrianmässiga men poängterar också att det bara är en egen bedömning. Hon menar att hur duktig en åklagare än är så måste man ta hänsyn till att denne har en övertygelse om att en häktad är, åtminstone, skäligen misstänkt. Om då åklagaren bestämmer restriktionerna så finns utrymme för godtycke i förhållande till om en domstol skulle göra prövningen.

Även i de fall en häktad tillåts ringa anhöriga från häktet så har säkerheten skärpts vad det gäller samtalen som lämnar häktet. Samtalen

rapport från häktet

som de häktade gör avlyssnas inte, det finns istället regler för vilka nummer man som häktad får ringa. Bland annat får den häktade inte ringa mobiltelefonnummer utan endast fasta telefoner, vidare måste numret gå att kontrollera så att det går till personen man uppger att man ringer. Praktiskt kan det här innebära att en person häktad för skattebrott som sitter utan restriktioner inte kan ringa barn eller familj om de inte har en hemtelefon. Även här kan man se att syftet är att säkerställa att den häktade inte ringer någon annan än den han uppger, men lagen slår hårt mot många menar Gitte. Hon menar att flera av dessa redan är under stor stress och att man tar ifrån den häktade ett av få glädjeämnen. Ur ett annat perspektiv har anhöriga också ett behov av att prata med en häktad, för barn kan det vara av stor vikt att man har kontakt med sin förälder om än endast per telefon.

Angående restriktionerna i sig säger Ingrid att Sverige har fått ta emot kritik ifrån FN-rådet för att möjligheten till kontakt med utomstående är så begränsad för de häktade. Även europarådets kommissionär har uttalat att restriktionerna är för hårda. Reglerna är onekligen hårda men hon menar också att de telefonrestriktioner som Gitte pekat på inte är stadgade i lag utan i kriminalvårdsstyrelsens föreskrifter. Ingrid menar att det går att fråga sig om föreskrifterna är förenliga med de regler som är uppställda för inskränkningar av friheter som de följer av RF 2:12. Som det framgår av 12 § i lag (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna så är huvudregeln att telefonsamtal får äga rum i den utsträckningen det lämpligen kan ske men att det kan vägras om det kan medföra fara ut säkerhetssynpunkt eller om det försvårar utredningen. Mot detta stadgande ställs kriminalvårdsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om behandling av häktade i KVFS 2007:1. Det viktiga i det här förhållandet är att föreskrifterna inte får vara strängare gällande de häktades rättigheter än vad lagen medger. Ingrid påpekar även att Sverige har åtaganden enligt Europakonventionen som de framgår av RF 2:22. Ingrid betonar att föreskrifter inte genomgår samma omfattande kontroll och behandling som av riksdagen stiftade lagar och att det är viktigt att tveksamheter belyses.

En reflektion kring den bild Gitte gett av häktningsprocessen är att folk som inte riktigt känner till hur förhållandena är i ett häkte inte är

sena med att döma ut de häktades rättigheter. Hon menar att om man kan lämna den lämplighetsbedömningen till personal på häktet borde det vara rimligt att följa samma regel gällande telefonsamtal som den häktade gör. Gitte betonar att telefonrestriktionerna kan slå väldigt hårt mot en häktad om inte dennes familj har en hemtelefon och att det får allvarliga konsekvenser för dennes hälsa. Hon betonar att man som personal kommer i nära kontakt med de häktade och att vissa personer som tydligt kan konstateras inte utgör någon fara för utomstående ändå inte tillåts ringa på grund av de stränga reglerna som gäller vid telefonsamtal. Hon betonar också vikten av att det inte bara är den häktade som lider av detta.

Häktade kan liknas vid en minoritet med desto svårare förhållanden att hävda sina rättigheter. De häktade har ofta svårt att komma till tals och i vilket fall lider de skada mycket snabbt och hinner inte åstadkomma ändring innan de släppts. Det gör det inte desto mindre viktigt att säkerställa att de förhållanden som är i häktet ska lyda under en rimlig standard. Det är i flera fall tydligt att det saknas ett skyddsnät för de häktade i de fall de är isolerade, häktade kan exempelvis inte åberopa lagar om rätt att ha någon att prata med, av förställiga skäl. Problemet här verkar bottna dels i att alla har lite för mycket att göra, både myndigheter och häktespersonal men även i det faktum att en häktad inte kan hävda sin rätt att yttra sig förrän han återfått den rätten och vad är det då lönt?

En reflektion av det Gitte anser om häktningsprocessen är att folk som inte riktigt känner till hur förhållandena är i ett häkte inte är sena med att döma ut de häktades rättigheter. Man ska dock inte glömma att alla skador inte mäts i självmord och att en häktad inte alltid har gjort sig skyldig till brott. Reglerna kan tyckas utformade för de färre grovt kriminella men slår väldigt hårt mot andra häktade som inte i samma mening kan tänkas vara ett hot för oss på andra sidan muren.

Markus Jahkopsson, T2

därför berättade jag för en delägare på Mannheimer om när jag dansade magdans...

Grattis! Du som läsare av denna tidning tar del av en av landets bästa utbildningar och är med all sannolikhet på väg mot en god karriär i arbetslivet. Arbetssättet på juristlinjen är tänkt att förbereda dig på det arbetssätt som du kommer att stöta på i ditt yrkesval – du kommer att arbeta i grupp såväl som ensam, liksom författa olika promemorior och hålla redovisningar. Efter din examen kommer du ha erfarenhet av allt det som kan behövas inför din första anställning som jurist.

Du kommer även att stöta på namn liknande klassikern ”Paye Cash & Pray”, utreda trassliga moder- och faderskapsförhållanden efter insemination i Danmark och fundera på om rådgivningen över den där sommarstugan verkligen hade övergått när nycklarna överlämnades.

Ärad vare juridiken och de fantastiska insikter tentaplugg ibland leder till. Men som det studentikosa uttrycket lyder: ”Låt inte studierna komma i vägen för utbildningen.”. Uppsala är faktiskt en smått fantastiskt plats för upplevelser som man kanske inte föreställde sig när man flyttade från hemorten. Jag valde att engagera mig i Juridiska Föreningen och har haft lite olika ämbeten, främst som Klubbmästare där jag ansvarade för vår barverksamhet och just nu är jag Programsekreterare där jag ansvarar för alla events som advokatbyråer vill arrangera. Genom mitt engagemang i Juridiska Föreningen har jag fått erfara hur det är att anordna trerättersmiddagar för 50 personer och chokladprovning för 150 studenter – erfarenheter som ett seminarium knappast hade kunnat ge.

Mitt arbete får ibland oanade konsekvenser. Vid den senaste av de årliga juristbalerna blev jag placerad på honnörsbordet tillsammans med advokater och verksamma jurister. Att sedan runda av kvällen med att spela pingis om en flaska whiskey mot ett justitieråd, en man med fäbless för sakrätt och kommissionsförhållanden, är en av mitt livs roligare upplevelser.

Kort sagt finns det oändliga möjligheter att få utlopp för behov att fylla ut fritiden, vare sig det är att vara manusförfattare till studentspex eller anordna föreläsningar genom någon förening, som kan ge erfarenheter långt utöver vad en seminarieuppgift hade kunnat ge. Veldig ofta är det

endast den egna kreativiteten och möjligheterna till engagemang som sätter gränserna för vad man kan göra.

De praktiska erfarenheterna och rent CV-mässiga meriterna man får genom sitt engagemang ska man också komma ihåg. En rekryterare berättade att de ofta undersöker ”Triangeln” – utbildning, arbetslivserfarenhet och engagemang – när de får in en ansökan. Då är det knappast till nackdel att man till exempel har varit klubbchef och bokat in spelningar med dryga tusentalet studenter i publiken.

Nästan viktigast är dock den rent personliga utvecklingen man upplever genom sitt engagemang. Den känsla av ”Jag Kan Det Här” som är resultatet av allt man har upplevt genom arbetet är förvånansvärt stärkande och jag kan ärligt säga att jag är en mycket säkrare person idag jämfört med dagen för mitt första seminarium på T1.

När man engagerar sig i nationer och föreningar kommer man träffa ett förbluffande stort antal människor, och många av dessa blir ens väldigt goda vänner. De man lär känna idag kan mycket väl visa sig vara framtida kollegor, anställda och arbetsgivare. Genom mitt engagemang har jag dessutom fått möjlighet att ta del av oerhört roliga upplevelser. Den ovan nämnda pingismatchen är en i raden av många roliga minnen som jag kommer ta med mig från Uppsala och Juridiska Föreningen.

Så tag chansen! Livet som student bjuder på en uppsjö av möjligheter som man kanske endast får en gång här i livet. Det värsta som kan hända är att du träffar nya vänner och får roliga historier att berätta för eventuella arbetsgivare.

Och vad hände med magdansens då? Jag ställde upp som Toastmaster tillsammans med en god vän på den senaste Juristgasquen där vi underhöll och såg konstiga ut i konstiga kläder. Dessutom hade det hyrts in en magdansös som hade en del i sitt program att hon skulle plocka upp någon ur publiken som skulle lära sig dansa magdans. Döm min förvåning när det av någon outgrundlig anledning blir jag som blir uppdragen på scenen och under den närmaste tiden ser till att bekräfta lite stereotyper om vita män och dans. Och det är vad jag berättade för en delägare från Mannheimer Swartling.

Peter Westin, T8

Studieutskottet informerar: vår framtid och brist på lokaler och arbetstillfällen?

Enligt en rapport från Högskoleverket ("Högskolorna och arbetsmarknaden") som publicerades i mars i år kommer det inom de närmaste åren bli ett överskott på juristutbildade på arbetsmarknaden. Trots detta vill fakultetsledningen, genom att införa antagning till programmet också på våren, öka antalet platser på juristutbildningen med minst 170 platser redan våren 2010. Det kommer då att gå 250 studenter per termin, totalt 500 studenter per år. Sammanlagt kommer utbildningen ökas med 765 helårsstudenter vid full utbyggnad. Detta förslag har antagits av konsistoriet, som är universitetets högsta beslutande organ, i dess budgetplan för de tre närmast följande åren. Det ska nu bara godkännas av regeringen innan det genomförs.

Vi i studieutskottet, som har som en av våra huvuduppgifter att granska fakulteten, anser att detta förslag är beklagligt, då en utökning av utbildningen naturligtvis skulle göra det ännu svårare att få jobb efter utbildningen. Fakultetsledningen anser dock att ett arbetsmarknadsproblem inte existerar. De varken har genomfört eller kommer att genomföra någon undersökning som visar hur arbetsmarknaden påverkas av en utvidgning av utbildningen. Man har påpekat att söktrycket på juristprogrammet är stort och att arbetsmarknaden för juristutbildade har breddats.

En utvidgning av programmet skulle enligt oss i studieutskottet också leda till ett ännu mer trängande behov av att lokalfrågan löses. Vi anser att det redan nu råder en brist på lokaler, särskilt på grupprum och platser att äta, för oss juriststuderande. Att det finns tillräckligt med grupprum torde vara en förutsättning för att få en utbildning som

bygger på basgruppsarbete att fungera. Redan nuläget är sådant att vi är hänvisade till caféer och nationer för att kunna ha basgruppsmöten. Det är en sådan brist på lokaler, att många av oss också utnyttjar andra fakulteters utrymmen, varför juridiska fakulteten numera har ett avtal med Ekonomikum som går ut på att vår fakultet får betala varje gång en juriststudent loggar in på en dator inom Ekonomikums nät.

Fakulteten har blivit erbjuden att flytta utbildningen till Blåsenhus (nya Pedagogikum) när detta är färdigbyggt, men fakultetsledningen har avböjt på grund av att lärarna vill ha en central placering av utbildningen. Lokalfrågan har, enligt fakultetsledningen, överhuvudtaget inte framstått som viktig.

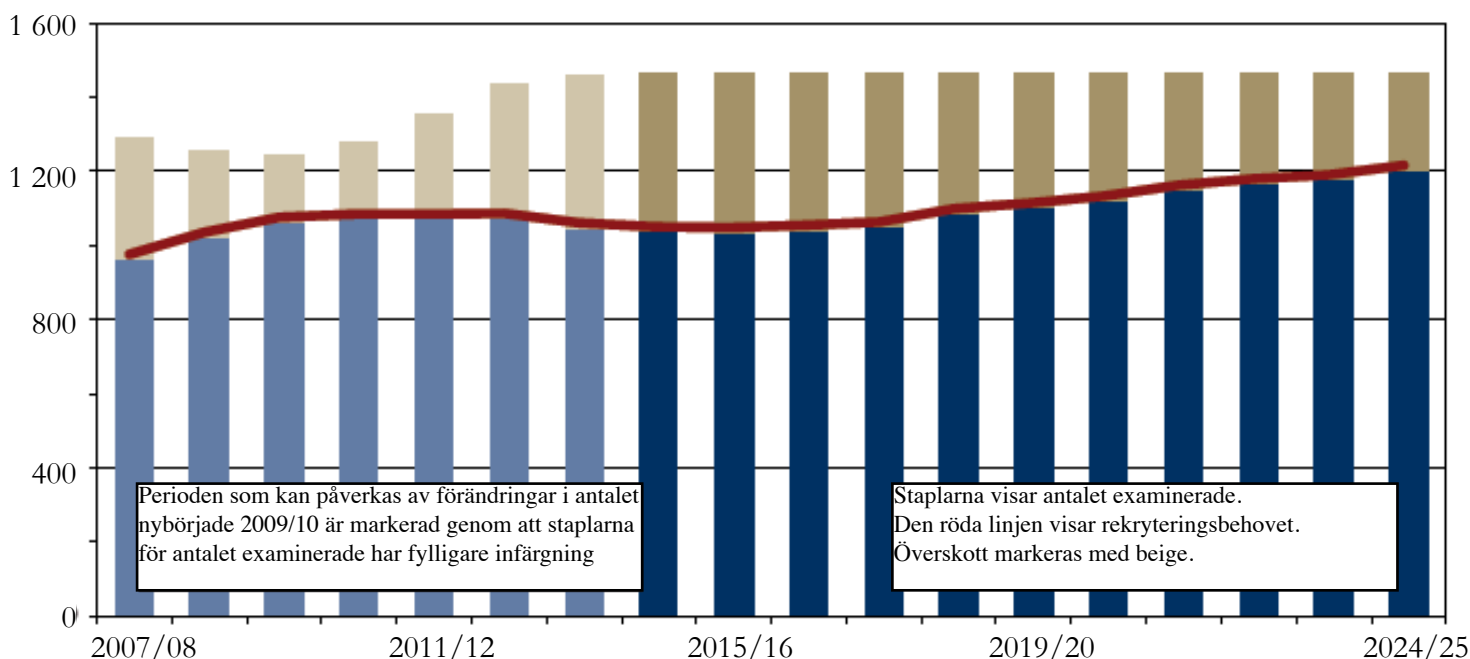
Fakultetsledningens lösning på lokalproblemet är att hyra vissa rum på Carolina Rediviva. En lokalutredning om ett sådant förslag ska snart ske, men i hemställan till utredningen betonas inte behovet av gruppläsplatser. Även om en sådan plan genomförs är det alltså inte säkert att vi får fler platser att bedriva basgruppsarbete. Vid en utvidgning av utbildningen kan det således bli en ännu högre konkurrens om de få grupprum som trots allt finns. Förslaget kommer också leda till ytterligare splittring av platserna där utbildningen bedrivs.

Sammanfattningsvis anser vi att det är anmärkningsvärt att en fakultet som kallar sig Sveriges bästa inte inser sina studenter behov av vare sig lokaler eller arbetstillfällen.

Studieutskottet via

Oda Nilsson, T6

Beräknat rekryteringsbehov och beräknad examination till 2025

besök i verkligheten:

Åklagarmyndigheten

»Våning fyra« säger en metallisk kvinnorst när jag kliver ur hissen och in bland glasväggar, glasdörrar, trendiga små stolar med färgglada överdrag och framförallt: in i ljuset. Nej, Söderorts åklagarkammare i Stockholm känns inte riktigt som en del av en myndighet. Kanske har jag kommit till den »moderna arbetsplats med utvecklingsmöjligheter« som riksåklagare Anders Perklev menade skulle attrahera unga?

Eva Wallberg trivs i alla fall där hon sitter vid sitt skrivbord framför en dator med en hög av förundersökningsprotokoll bredvid sig. Bakom sig har hon en hylla med olika fack och mappar som namngivits med förkortningar av bokstäver som uppenbarligen verkar följa något slags system.

Det första hon gör är att ursäkta sig och stänga av sin mobiltelefon. Den ringer ganska ofta när man arbetar som åklagare på en av Sveriges hårdast belastade kamrar, där den normala arbetsbördan ligger på mellan 80 och 105 ärenden samtidigt.

På sin tjänst har hon för närvarande brott av unga lagöverträdare: brott av personer mellan femton och arton år. »För närvarande« eftersom de allmänna åklagarna roterar med jämna mellanrum – vanligtvis efter några år – så att de ska få möjligheten arbeta med olika typer av brott. Som åklagare följer hon ärendena från början till slut, inledningsvis genom att vara förundersökningsledare för att sedan besluta i åtalsfrågan och ta saken till rätten. Under processens gång ansvarar hon också för formella saker såsom att skriva stämningsansökningar, ge direktiv till polisen och se till så att den misstänkte får ett ombud. Omväxlingarna i arbetet är det som Eva Wallberg uppskattar mest – ingen dag är den andra lik.

Det speciella med ungdomsbrotten är att handläggningen styrs av ett antal frister: det får bara gå sex veckor från och med att gärningsmannen delgivits misstanke till beslut tas i åtalsfrågan och därefter får det bara gå två veckor fram till förhandling. Det går visserligen att vänta med delgivningen, men om också målsäganden är under arton måste beslut tas i åtalsfrågan inom tre månader från och med att det finns någon som är skäligen misstänkt. Det är »ungefär som att ha häktade hela tiden« sammanfattar hon.

Hyllan bakom henne visar sig i själva verket vara ett system för att hålla reda på alla dessa tidsgränser – där ligger ärendena sorterade efter respektive frist. Hon säger nästan suckandes att vissa av dem redan har gått ut på grund av att polisen har haft för mycket att göra och därför inte har hunnit med utredningsarbetet.

Förundersökningsarbetet inleds med att ett nytt ärende levereras från polisen i form av en pappersakt. Genom ett terminalprogram på

datorn och per telefon uppdateras sedan akten med nya omständigheter i takt med att utredningen fortgår. På skärmen syns de olika misstänkta brotten och vilka som senast har fått en ny uppdatering. Det normala är att polisen sköter allt i det praktiska utredningsarbetet, åklagaren deltar i regel bara då målet är komplicerat eller på annat sätt speciellt.

– Det kan hända att vi sitter med på något förhör om ärendet rör exempelvis sexualbrott där det kan vara bra att få en uppfattning om hur målsäganden beter sig, säger hon.

Vanligtvis sker därför den mesta av kommunikationen genom terminalprogrammet:

– De poliser som är erfarna vet ju precis vad de får och inte får göra så det är sällan de behöver ringa och ställa någon fråga, men sen kan det vara så att vissa av målen är mer komplicerade och då hörs man kanske oftare, förklarar hon.

Det är en lång lista av varierande brott som hon visar upp på skärmen samtidigt som hon ger ett utdrag av de vanligaste: snattande ungdomar (»dem ser vi oftast inte igen«), tillgrepp av fortskaffningsmedel (»ett varningstecken«), skadegörelse, misshandel, rån, utpressning, narkotikabrott... Förvånande ofta hör jag tjejer komma på tals.

– Ja, tyvärr är det ju så att tjejerna, i stor utsträckning, börjar ta över killarnas roller även här, säger Eva Wallberg.

Eftersom alla brotten begås av ungdomar handskas hon med en något varierande gärningsmannaprofil. På den ena sidan av spektrat är ett normalt fall tjejer som har snattat smink och kläder på HM – de får sägas vara typiska engångsförbrytare. Oftast leder inte snatteriet till något åtal eftersom lagen om unga lagöverträdare medger åtalsunderlåtelse i fall då brottet begåtts av »okynne eller förhastande« – en gång är ingen gång när man är ung.

Istället kallas »gärningsmännen« och deras föräldrar till ett samtal, en delgivning, där Eva Wallberg går igenom alla omständigheter och förklarar vad åtalsunderlåtelser innebär. Samtalet brukar få tjejerna att lägga den kriminella karriären åt sidan, oftast med stöd av sina skötsamma föräldrar som sällan upplever den totala familjelyckan på Söderorts åklagarkammare.

På den andra sidan av spektrat finns betydligt grövre brottslighet. Inte sällan är det ungdomar som tillhör andra generationens invandrare som har vuxit upp i någon av Stockholms södra förorter. De har oftast kommit i kläm mellan seder hemifrån och det svenska samhället. Samtidigt har de svaga föräldrar och frånvarande fäder som saknar förmåga att ge sina barn tillräckligt med stöd. Socialt sett blir konsekvenserna förödande och i spåren följer gängbildning och något som närmast kan liknas vid organiserad brottslighet.

– Vissa gärningsmän är riktigt otäcka eftersom de i stort sett är yrkesförbrytare innan de ens har fyllt arton. Den här lagen är inte skriven för dem, säger Eva Wallberg och pekar på »lag om unga lagöverträdare« som hon har uppslagen framför sig.

Överhuvudtaget menar hon, i likhet med många andra, att klimatet har hårdnat. Brott som var ovanliga för tio år sedan, framförallt rån och utpressning, har blivit vardag. Hon berättar att hon dagen innan vi träffas har haft ett mål mot två killar som – påtända av hasch och något Rohypnolliknande – rånat en liten närbutik i Hökarängen genom att hoppa över disken och trycka kniven mot butiksägarens hals. Det var det åttonde rånet mot samma butik.

Men hur påverkas man egentligen av att stå hela dagarna i ett hårdnande klimat och möta mänsklighetens baksidor – blir man en cyniker?

– Nej, det får man ju inte bli, svarar hon utan att tveka, däremot är det så att man blir lite av en människokännare och kanske mer misstänksam.

Hon skiner sedan upp en aning när hon berättar vidare att man snarare upptäcker positiva sidor hos folk – såväl hos målsägande

som hos tilltalade. Men allvaret återkommer igen då hon kan konstatera att yrket trots allt innebär en inblick i olika miljöer och ibland också innebär inblick misär som »vanliga människor kan ha svårt att föreställa sig«.

Baksidorna behöver dock inte alltid vara av ondo. Hade någon sagt till Eva Wallberg att hon skulle bli åklagare när hon var yngre hade hon skrattat. Nu säger hon istället att hon aldrig skulle byta bort arbetet och att erfarenheterna har lärt henne att uppskatta det hon har.

– Om man får göra lite reklam för åklagaryrket så är det fantastiskt omväxlande. Vi ser otroligt mycket olika miljöer, väldigt mycket konstiga människor men framförallt väldigt mycket trevliga människor.

Rikard Samuelsson, T4

Louise Adelborg

- Regeringens rättspolitik riskerar att misslyckas

Regeringen har uttalat att rättsfrågorna ska prioriteras framöver. Det är bra. Men statsmakternas satsning på exempelvis fler poliser måste följas av resursförstärkningar på andra delar av rättskedjan. Om polisen tar fler bovar, måste det också finnas åklagare som kan åtala och domare som kan döma. Här har vi på Jusek en jättestor utmaning att beskriva hur hela rättskedjan hänger ihop och att det är viktigt att satsa på alla delar.

Målet för Sveriges kriminalpolitik är att minska brottsligheten och öka människors trygghet. I budgetpropositionen för 2009 skrev också regeringen klart och tydligt att rättsväsendets alla myndigheter är beroende av varandra. Regeringen har också deklarerat att rättsfrågorna är en prioriterad fråga framöver. Och det är bra. Människor som råkar ut för brott måste få upprättelse. De som begår brott måste ställas till svars. Det är grundläggande för en demokrati att vår uppfattning om rätt och fel, lag och ordning, respekteras och efterlevs. Därför är jag glad över att regeringen har uttalat att rättsfrågorna ska bli prioriterade framöver. Men det är viktigt att inte bara de områden som kan beskrivas i lättförståeliga "one-liners" och snabba utspel prioriteras. Satsningar på polisen är lätt att förstå. Att förklara de kanske mer komplicerade följderna för andra delar av rättsväsendet kräver mer än några sekunders tv-tid. Det hjälper ju inte om polisen tar fler bovar, de måste också finnas åklagare som kan åtala och domare som kan döma. Här har vi på Jusek en jättestor utmaning att beskriva hur hela rättskedjan hänger ihop och att det är viktigt att satsa på alla delar.

I dagsläget klarar till exempel inte domstolsväsendet av att leva upp till regeringens krav på att huvuddelen av brottmålen ska vara avgjorda inom fem månader i tingsrätt. Och Domstolsverkets beräkningar visar att antalet inkommande brottmål till tingsrätterna kommer att öka. Under åren 2009-2012 med

drygt 20 procent - eller cirka 17 000 mål! Det är naturligtvis bra att fler åker fast om de begått ett brott. Men då krävs också att domstolarna kan avgöra dessa mål inom rimlig tid. Så är det inte idag. Centrum för rättvisa (CFR) har till exempel visat i en nyligen uppmärksammar rapport att domstolarna är för långsamma idag på att avgöra mål.

Även Åklagarmyndigheten har krävt mer resurser av regeringen. De konstaterar att arbetsbelastningen har varit hög under mycket lång tid, vilket har lett till överhängande risker för arbetsmiljön.

Tillströmningen av mål till domstolarna har ökat under ett antal år. Strömmen har delvis kunnat mötas genom effektiviseringar av verksamheter och sammanslagningar av domstolar. Men idag är inte situationen längre hållbar. Många medarbetare upplever stark stress. Domstolsverkets har med hjälp av Statistiska centralbyrån gjort en undersökning som bekräftar den bilden. Även Åklagarmyndighetens undersökningar visar att personalen där är hårt pressade.

Om rättsväsendet ska kunna möta allmänhetens krav på en snabb, effektiv och rättssäker hantering av deras mål och ärenden krävs ökade resurser. Utan sådana tillskott kommer handläggningstiderna att öka, vilket i första hand drabbar de enskilda hårt. Långa handläggningstider motverkar dessutom syftena med kriminalpolitiken, eftersom tiden mellan brott och straff kommer att förlängas. Rättskedjan blir därmed allt svagare.

Louise Adelborg
Juseks vd

Jusek

Ordförandens spalt

Med det här numret tar Press Judicata sommarlov. Till hösten väntar fler spännande artiklar, aktuella nyheter och reflekterande krönikor, vi ser fram emot att ses igen då!

Med vänliga hälsningar:

Ordförande, JF
Eddie Exelin, T6

So far, so good. Så var det återigen dags för mig att skriva ett par kloka rader i världens bästa studenttidning. När dessa rader skrivs befinner jag mig i mitt hem på Rackarberget och blickar ut över en övergiven ekonomikumpark. Klockan är alldeles för sent slagen, mörkret har gjort oss sällskap och regnet slår mot backen. Men vad gör det? Äntligen är ju våren här – för att stanna. Trottoarerna fylls nu av motionerande studenter, alla upprepar dem det årligen återkommande mantrat; ”det är dags att komma iform, det är dags att komma iform”. Jag talar nog för dem flesta när jag säger att det kryper i kroppen, att solen lockar mer än böckerna och att sommaren äntligen skymtar vid horisonten.

Men med våren kommer dock, paradoxalt nog, även viss ångest. Man ska söka sommarjobb; skriva personliga brev och toppa sitt cv. Å det är onekligen lättare sagt än gjort ty det personliga brevet blir inte alltid så personligt och cv:t kan alltid bli bättre – man blir helt enkelt aldrig riktigt nöjd. Men viss tröst finner man kanske i det faktum att man är student och att allvaret inte börjar riktigt än. Naturligtvis är det så att vi alla läser här av en anledning, men visst hade Karin Boye en poäng då hon skrev; ”nog finns det mål och mening i vår färd - men det är vägen, som är mödan värd”.

*”nog finns det mål och mening i vår färd
- men det är vägen, som är mödan värd”*

I år hade jag det stora privilegiet att få bevista P3 i egenskap av ordförande och därmed hålla ett tal riktat till läkarna, samt delta i en danstävling – på scen – mellan mig och de två övriga ordförandena. Needless

to say; juristen vann danstävlingen och talet gick nog hem – även hos ekonomerna. Kvällen var för övrigt klockren; all cred till Rolla, Helena, Aleksandra, den där tjejen vars nummer jag aldrig tog och alla andra som var med och arrangerade denna ”vårens tillställning” - tack!

Vi är nu inne i april och för JF:s del återstår inte mycket av terminens kalendarium. Närmast är diplomeringen den 25:e april. Jontes står dock alltså kvar med sitt vanliga utbud bestående av fika, klassfester, nya tröjor å pennor och naturligtvis ”FF” – en sista vända den 15:e maj, passa på!

Min tid som ordförande har hittills varit riktigt kul. Det har varit utmanande, stundtals jobbigt och stressigt, men när allt kommer omkring, har den ångest jag inledningsvis upplevde så påträngande, givit vika för allt annat positivt. Min styrelse bestående av Anna, Emma, Nils, Martin, Hanna och Amanda har gjort ett kanon jobb – jag hoppas att ni känner likadant. Detsamma ska sägas om alla andra ämbetsmän som huserar inom föreningens väggar. Jag vill särskilt lyfta fram Press Judicatas redaktörer; Jo-Anna och Sandra, layoutansvarig; Emil samt alla skribenter; PJ är riktigt bra och det är tack vare er.

Ännu en termin når snart sitt slut. På var sitt håll och på våra egna sätt förbereder vi oss för det som komma skall, å fastän vår vardag skiljer sig åt, är vårt öde gemensamt; en sista prövning väntar, antingen i form av en tentamen eller en uppsats som ska lämnas in. Lycka till allesammans och tack för denna termin!

Eddie Exelin
Ordförande

G&D

– en av Sveriges ledande affärsjuridiska advokatbyråer

Gernandt & Danielsson vann utmärkelsen årets advokatbyrå och titeln “bästa rådgivarna” i Affärsvärldens första branschstudie 2008.

Förutom att vara den bästa affärsjuridiska byrån strävar vi också efter att vara den bästa arbetsplatsen för affärsjurister i Sverige.

Vi erbjuder duktiga och drivande jurister ett spännande, utvecklande och engagerande arbete i internationell miljö med mycket konkurrenskraftiga anställningsvillkor. Våra kärnområden är företagsförvärv, kapitalmarknadsjuridik, fastighetstransaktioner, bank och finans, konkurrensrätt och tvister.

Vill du veta mer om oss och vad vi kan erbjuda dig är du välkommen att kontakta Omar Berger, som är vår studentansvarige, på telefon 08-670 66 26, mobil 0734-15 26 26 eller omar.berger@gda.se.

Besök oss gärna på vår hemsida www.gda.se.

Gernandt & Danielsson

Hamngatan 2, Box 5747
SE-114 87 Stockholm

Tel +46 8 670 66 00

Fax +46 8 662 61 01

www.gda.se

